Liberecký kraj

PROBLÉMOVÁ ANALÝZA POTŘEB LIBERECKÉHO KRAJE

ve vazbě na nové programovací období EU 2014 - 2020

Obsah

Úvod 3
Pilíř Instituce 7
Pilíř Makroekonomická stabilita 9
Pilíř Infrastruktura 12
Pilíř Zdraví, zdravotnictví a sociální služby 18
Pilíř Kvalita základního a středního vzdělávání 24
Pilíř Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení 29
Pilíř Efektivita trhu práce 33
Pilíř Velikost trhu 37
Pilíř Technologická připravenost 40
Pilíř Sofistikovanost podnikání 43
Pilíř Inovace 46
Téma Venkov 49
Téma Cestovní ruch a kultura 52
Vazba témat na národní rozvojové priority ČR a návrhy Nařízení EU, rizika spojená s neřešením problémů 56
Specifikace prioritních oblastí Libereckého kraje pro období po roce 2013 60
Kategorizace území 71
Zdroje dat a informací 75

Zpracovatel: Centrum EP Hradec Králové, 2012

Úvod

Metodika a struktura argumentace krajů ve vztahu k novému období EU 2014+ byla projednávána a schválena Radou Asociace krajů České republiky (RAK ČR), a to například usnesením ze dne 25. 11. 2011 (tisk 366), kterým Rada Asociace krajů ČR schvaluje:

a) souhrnnou zprávu „Index konkurenceschopnosti regionů“ dle přílohy č. 1 tohoto usnesení
b) metodu a výstup výpočtu indexu regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR na úrovni jednotlivých pilířů indexu regionální konkurenceschopnosti a na úrovni celkového indexu regionální konkurenceschopnosti dle přílohy č. 2 tohoto usnesení (zpracováno firmu ERNST & YOUNG).

Práce je zpracována na základě doporučujícího postupu Asociace krajů ČR, viz dále:

„Obecný postup krajů při provádění problémové analýzy. Návrh vychází a opírá se o kontinuálně prosazovanou intervenční politiku Asociace krajů přijatou v březnu t. r., která vychází z názoru, že základem nové politiky soudržnosti je koncentrované a koordinované působení fondů v rámci strategie rozvoje daného regionu, případně spolupráce dvou a více regionů (zespodu nahoru). Tento přístup by měl vést k posílení synergií a hmatatelných a reálných přínosů politiky soudržnosti. Současný tradiční přístup operačních programů postavených na "určení priority, které se týkají všech regionů“, se ukázal jako ne vhodné řešení. Aby však mohlo dojít k prosazení tohoto nového přístupu, je nezbytné, aby existovaly dlouhodobé rozvojové integrované strategie. Navíc pro další vyjednávání je nezbytné rozptýlit riziko, že regionální rozměr nebude potlačovat celostátně přijatá opatření na úkor řešení lokálních a místních řešení. Vzhledem k tomu, že je reálná obava o prosazení přirozených tendencí soustředit se především na "vnitřní" problémy regionů, je nezbytné, aby došlo propojení politik EU a ČR s politikami regionálními. Toto vnímání je zásadní pro zpracování návrhů vycházejících z prosazování principu place – based.

V rámci politiky regionů jde o podporu místní regionální ekonomiky prostřednictvím mobilizace místních aktiv (potenciálu) a zdrojů tak, aby se dosáhlo konkrétní konkurenční výhody, spíše než se dále spoléhat na transfery a dotace, které by měly napomoci k růstu. V tomto ohledu by měla evropská regionální politika hrát důležitou roli při mobilizaci místních výhod, které by měly být zaměřeny na rozvoj vnitřního potenciálu.

Při zpracování analýzy problémů je nutné vnímat a reflektovat, že na základě veřejně přístupných informací není možné exaktně posoudit ekonomický rozvoj jednotlivých obcí a regionu. Je možné sice naplnit analýzu velkým množstvím ukazatelů zachycujících situaci v území, nicméně vzhledem k jejich různorodým rozvojovým vahám je značně obtížná jejich interpretace a syntéza. Ani údaje ČSU v zásadě nemusí a také nebudou přímo odrážet situaci a specifika území. Analýza se může projevit jako přínosná pouze tehdy, pokud bude sledovat současný stav a trendy v návaznosti na reálné potřeby v jednotlivých tematických oblastech. Zásadní je proto na základě posouzení stavu a trendů „kategorizovat území“ tak, aby mohla být vnímána specifika území menších než kraj.

Cílem proto musí být snaha po aktivaci nedostatečně využívaného potenciálu, zejména pokud jde o hospodářský rozvoj a životní podmínky obyvatel. Směřuje a vychází z poznání, že změny ve struktuře hospodářství a využití přírodního a kulturního potenciálu představuje v území potenciál, který je nezbytné

využit a z něj vycházet. [1] *Kraje by tak při zpracování analýzy potřeb měly primárně vycházet z toho, na čem dlouhodobě pracují a co považují v procesu vyjednávání a (především) nastavování pomoci ze strukturálních fondů v dalším programovacím období za stěžejní přístup. Tím je* ***podpora konkurenceschopnosti regionů jako hlavního cíle intervencí****. Konkurenceschopnost je definována sadou ukazatelů a je možné ji tedy nejen měřit, ale také najít prostředky (nástroje), jak ji ovlivňovat.****…***

Zásadní informací, kterou musí proto kraje v rámci problémové analýzy zpracovat, je charakteristika postavení kraje v rámci jednotlivých pilířů konkurenceschopnosti, které jsou definovány Světovým ekonomickým fórem a Evropskou komisí v rámci 5. kohezní zprávy a rozpracovány na skutečně použitelnou úroveň v materiálu Asociace krajů ČR „Index konkurenceschopnosti regionů“.

Každý kraj proto v návaznosti na uvedené materiály rozpracuje svoji charakteristiku v rámci jednotlivých pilířů a navrhne kategorizaci svého území na bázi použitých indikátorů.
Cílem je výstup, který bude obsahovat:

- *popis současné ekonomické, sociální a environmentální situace v předmětném území s výčtem rozhodujících problémů strukturovaných podle pilířů/témat konkurenceschopnosti,*
- *kategorizace území v kraji,*
- *popis vztahů a vazeb, podmíněností (logických vztahů), které vyplývají z reálných skutečností v území,*
- *rizika spojená s neřešením problémů.*

Index konkurenceschopnosti byl rozpracován pro Asociaci krajů ČR v září 2011 firmou ERNST & YOUNG, viz dále: “Cílem Indexu regionální konkurenceschopnosti Evropské komise (European Union Regional Competitiveness Index, RCI EU), tak jak byl představen v Páté kohezní zprávě, je zachytit regionální rozdíly na úrovni regionů NUTS 2 v rámci Evropské unie, a poskytnout tak nový pohled na konkurenceschopnost na úrovni národních států i EU jako celku.

RCI EU měří a srovnává konkurenceschopnost ve velkém počtu rozdílných regionů, a je proto postaven na relativně obecných indikátorech zaměřených na deskripci současného stavu a zachycení největších disparit. Tento pohled ale bez dodatečné analýzy neumožňuje rozklíčování příčin či zpracování bližší charakteristiky takto identifikovaných disparit.

Z tohoto důvodu byl RCI EU rozpracován do většího detailu na úrovni krajů, které v ČR tvoří základní jednotku regionální samosprávy tak, aby bylo možno nejen identifikovat současný stav regionálních disparit ale také základní příčiny tohoto stavu.
Regionální pohled doplňuje již rozpracované pohledy na konkurenceschopnost z evropské a národní úrovně o další dimenzi, která do komplexní a vysoce propojené problematiky konkurenceschopnosti patří. Aplikace metodiky rozpracovaného indexu konkurenceschopnosti by měla vést k identifikaci oblastí, ve kterých regiony České republiky mohou, na základě principů adicionality, subsidiarity a tzv. place-based přístupu, přispět ke zvýšení celkové konkurenceschopnosti České republiky a naplnění národních strategických cílů a národních rozvojových priorit pro budoucí kohezní politiku.

[1] Nesoustřeďovat hlavní pozornost na dotační politiku, která je v současných podmínkách hospodářské krize velmi nejistá a navíc primárně nepodněcuje řešení na úrovni místních potřeb a specifik, ale vyhlášených programů podpor (vznikají převážně jako tematické, ne na principu územního rozvoje.

Rozpracovaný index konkurenceschopnosti poslouží krajům ČR jako pomocný nástroj při identifikaci strategických priorit v souvislosti se zvyšováním konkurenceschopnosti. Případné srovnání s ostatními regiony v kontextu problematiky konkurenceschopnosti umožní identifikovat silné a slabé stránky a následně identifikovat jejich příčiny, na které bude poté možno působit cílenými strategickými iniciativami.

Jasná navázanost indexu konkurenceschopnosti na základní strategické dokumenty relevantní pro oblast konkurenceschopnosti na úrovni Evropské unie (zejména strategie Evropa 2020) i na národní úrovni (zejména Národní program reforem a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti) potom pomůže zajistit, že úsilí evropské, národní i regionální úrovně řízení bude směrováno k jednotnému a společnému cíli.

Zpracování rozšířeného indexu konkurenceschopnost vychází ze základů položených indexem regionální konkurenceschopnosti Evropské komise, přičemž cílem bylo rozpracovat index do většího detailu relevantního pro úroveň NUTS 3, tedy krajů.

Z důvodu přehlednosti a srozumitelnosti pro konečné uživatele byla zvolena strukturovaná stavba rozpracovaných pilířů, která má za cíl zachytit kromě klíčových veličin v dané oblasti i vztahy mezi těmito veličinami.

Ve snaze odlišit ukazatele, které popisují celkový stav v dané oblasti vzhledem ke konkurenceschopnosti a prostředky, kterými je možno na tento stav působit byla zvolena dvoustupňová struktura každého pilíře:

První úroveň představuje ukazatele, jejichž hodnoty lze považovat za klíčovou indikaci konkurenceschopnosti regionu v dané oblasti. Velká část ukazatelů v první úrovni je záměrně často buďto převzata nebo modifikována z indexu regionální konkurenceschopnosti Evropské unie, protože první úroveň pilířů konkurenceschopnosti sleduje stejný účel jako regionální index konkurenceschopnosti EU, tedy konstatování stavu. Typicky, na ukazatele v první úrovni nelze přímo působit intervencemi, ale pouze zprostředkovaně přes veličiny v druhé úrovni indexu – například nelze přímo snížit nezaměstnanost, ale je možné investovat do zlepšení kvalifikace pracovní síly v regionu, která potom může vést ke snížení nezaměstnanosti.

Druhá úroveň má potom za cíl sledovat příčiny stavu ukazatelů v první úrovni. Z důvodu vysoké komplexity problematiky konkurenceschopnosti nejsou ukazatele v druhé úrovni stále natolik detailní, aby zcela objasnily zcela přesnou příčinu stavu ukazatelů ovlivňujících konkurenceschopnost, minimálně mohou nasměrovat pozornost pro podrobnou analýzu daného problému.“

Práce je strukturována dle níže uvedených 11 pilířů indexu konkurenceschopnosti dle metodiky firmy ERNST & YOUNG. Ty jsou doplněny o 2 další témata (Venkov, Cestovní ruch a kultura):

- Pilíř Instituce
- Pilíř Makroekonomická stabilita
- Pilíř Infrastruktura
- Pilíř Zdraví, zdravotnictví a sociální služby
- Pilíř Kvalita základního a středního školství
- Pilíř Vysokoškolské vzdělání a celoživotní učení
- Pilíř Efektivita trhu práce
- Pilíř Velikost trhu
- Pilíř Technologická připravenost
- Pilíř Sofistikovanost podnikání
- Pilíř Inovace
- Téma Venkov

- Téma Cestovní ruch a kultura

Každý pilíř indexu konkurenceschopnosti (téma) je rozpracován do dvou úrovní (více viz výše). Závěry každého pilíře jsou shrnuty ve formě definování nejdůležitějších endogenních faktorů a exogenních vlivů. Celý pilíř je zhodnocen syntetickým ukazatelem, který byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR“ (ÚRR, 2011). Poté jsou na základě vazeb definovány problémové oblasti a priority včetně kategorizace území.

- Vazba témat na národní rozvojové priority ČR a návrhy Nařízení EU
- Specifikace prioritních oblastí Libereckého kraje pro období po roce 2013
- Kategorizace území Libereckého kraje

Pilíř Instituce

Světové ekonomické fórum přikládá robustnosti a důvěryhodnosti veřejných institucí zásadní význam a řadí je mezi základní podmínky ekonomického rozvoje spolu s makroekonomickou stabilitou a vybaveností území infrastrukturou. Evropská komise přikládá kvalitě institucí podobný význam jako Světové ekonomické fórum, nicméně měří je poněkud zúženou sadou indikátorů. Jako nejvhodnější soubor indikátorů, který pravidelně popisuje vliv institucí na konkurenceschopnost státu, byl proto vyhodnocen model sestavený Světovým ekonomickým fórem. Zahrnuje komplexní sadu indikátorů popisujících situaci jak v oblasti veřejných, tak také soukromých institucí.

Hodnocení veřejných institucí ve srovnání s Evropskou unií či členskými zeměmi Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj poukazuje na různá specifika členských států Evropské unie v této sféře. V České republice jsou nejčastěji spatřovány rezervy v následujících oblastech: stále existující korupce a vyskytující se zneužívání veřejných finančních prostředků; neoptimalizovaná zodpovědnost veřejných orgánů za svá rozhodnutí; značná délka soudního řízení a často problematická vymahatelnost práva, ne vždy zcela dostatečná transparentnost veřejné správy – například v oblasti veřejných zakázek. Různé instituce se s těmito problémy potýkají různou měrou. Aby byly tyto problémy eliminovány, je zapotřebí zejména zlepšit úroveň legislativního prostředí České republiky, z dílčích úkolů potom uvést v život sofistikovaný motivační systém a systém osobní odpovědnosti úředníků, podpořit praxi klientského přístupu k uživateli veřejné služby, aplikovat měřitelné standardy pro výkon veřejné služby a další.

Primární rolí kohezní politiky v oblasti institucí je fakt, že samotné využívání nástrojů kohezní politiky by mělo plošně vést ke kultivaci institucí veřejné správy (pochopitelně těch, které jsou do systému kohezní politiky v nejrůznější roli zapojeny – řídící orgány, zprostředkující subjekty, ale i příjemci podpory či expertní a poradenské instituce). Jinak se kohezní politika v této oblasti může prosadit především prostřednictvím elektronizace a digitalizace veřejné správy (digitalizace agendy, podpora elektronické identifikace a komunikace s úřady, rozvoj informačních systémů v dopravě, záchranných systémech, bezpečnosti, justici apod.), vytvořením systému řízení a kontrol a podporou prostředí, v němž bude veřejná správa fungovat efektivněji a kvalitněji.

Například je možno vidět úlohu kohezní politiky při zkvalitňování legislativního a regulačního prostředí (nastavení nástrojů a mechanismů pro posouzení dopadů právní regulace - Regulatory Impact Assessment), podporu vytváření účel naplňujících regionálních strategických dokumentů, odrážející konsensuální potřebu většiny zainteresované veřejnosti v regionu, aplikaci nástrojů řízení a měření kvality veřejné služby. Dále mohou být prostředky kohezní politiky účinně použity při optimalizaci procesů ve veřejné správě s ohledem na stabilitu veřejných rozpočtů a dále při tvorbě a rozvoje standardů pro poskytování veřejných služeb, včetně rozvoje a motivace v oblasti lidských zdrojů. V neposlední řadě může být kohezní politika využita pro podporu systému měření a vyhodnocování situace a pokroků v oblasti kvality institucionálního prostředí.

Samozřejmě, že změna a zlepšení institucionálního prostředí bude trvat relativně dlouhou dobu, ovšem pokud se podaří, může mít multiplikační efekt pro konkurenceschopnost země i jejích regionů. Vzhledem k tomu, že fungování institucí na regionální úrovni je determinováno legislativním prostředím, formovaným na úrovni národní vlády, nemají regiony prostor ani dostatek pravomocí pro ovlivnění klíčových faktorů konkurenceschopností odvíjejících se od fungování institucí. Z tohoto důvodu (a také z důvodu silně omezené dostupnosti dat na regionální úrovni) je v souladu s přístupem Světového ekonomického fóra i Indexu regionální konkurenceschopnosti EU k pilíři Instituce přistupováno na celonárodní úrovni a nikoli na

úrovni regionů – nelze tedy v tomto případě zacílit na samotný Liberecký kraj, v jeho posuzování lze pouze částečně vzít úvahu celorepublikové výsledky.

Současně je tento pilíř rozpracován pouze do jedné úrovně, vzhledem k tomu, že zde regiony nemohou působit vlastními dílčími opatřeními, standardně tvořících druhou úroveň.

- **Vazby pilíře Instituce na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Instituce	X	X	X	X	X	X	X	X	X	X	-	X	X

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

- **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Instituce v Libereckém kraji a vazba na opatření Strategii rozvoje LK:**

Rezervy v kvalifikaci a kompetencích zástupců veřejné správy	E6
Rezervy v efektivitě, rychlosti a transparentnosti procesů ve veřejné správě (výběrová řízení, rozhodování orgánů veřejné správy, průhlednost hospodaření, atd.)	E6
Rezervy v informačním a technologickém vybavení veřejné správy na všech úrovních	E6

- **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**
  - Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
  - Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
  - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012
  - Informační strategie
  - Koncepce výstavby a rozvoje informačních systémů krizového řízení a integrovaného záchranného systému Libereckého kraje

Pilíř Makroekonomická stabilita

Průměrný růst HDP za období 2005-2010 byl v Libereckém kraji vyšší než průměrný růst HDP ČR za stejné období (3. místo v mezikrajském srovnání). Trendy ukazatelů HDP (meziroční změna, absolutní výše a HDP/obyvatele) věrně kopírují trendy na národní úrovni. Vnější vztahy nazírané exportní výkonností a podílovými ukazateli jsou na průměrné úrovni v rámci ČR.

HDP kraje

Liberecký kraj se vývojem ukazatele HDP ve stálých cenách řadí mezi regiony s mírně nadprůměrnou úrovní ekonomické výkonnosti (průměrně 6. pozice v mezikrajském srovnání za roky 2008-2010). Hodnotíme-li vývoj tempa růstu HDP v Libereckém kraji v letech 2005 až 2010, pak kromě roku 2009, kdy byl v kraji zaznamenán meziroční pokles objemu HDP ve srovnatelných cenách, byla tempa přírůstku HDP v ostatních letech kladná a například v letech 2005, 2008 a 2010 byl růst HD v Libereckém kraji na vyšší úrovni než růst ČR. Průměrná hodnota růstu HDP za roky 2005-2010 je nad průměrem ČR pro toto období.

Zadluženost kraje

Vývoj zadluženosti veřejných rozpočtů kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí byl v čase velmi různorodý. V letech 2003-2010 byl realizován deficit ve všech letech kromě 2006 a 2007. Maximální zadluženosti 849 mil. Kč bylo dosaženo v roce 2009. V roce 2010 je předběžná hodnota ukazatele opět v deficitu 594 mil. Kč a naznačuje, že nedošlo ke konsolidaci rozpočtů. Podíl zadluženosti kraje na regionálním HDP má stejný trend jako předchozí ukazatel vývoje zadluženosti. Maximální deficit v roce 2009 se podílel na HDP 0,73%. V roce 2010 je podíl deficitu na HDP 0,5%.

Investice v kraji

Vývoj míry investic jako podílu tvorby hrubého fixního kapitálu k hrubému domácímu produktu v běžných cenách je v krajích ČR velmi diferencován a ve většině regionů převládá pozvolné snižování míry investic. Trend tvorby hrubého fixního kapitálu měl v letech 2005-2008 v Libereckém kraji rostoucí tendenci, pokles nastal až v roce 2009. Z pohledu celého složeného ukazatele míry investic (zásadní vliv má pokles HDP) jsou hodnoty v rámci ČR průměrné (7. místo v roce 2009). Průměrné hodnota pro roky 2005-2009 je pod průměrnou hodnotou pro ČR. Hodnoty odrážejí útlum podílu nových investic, rekonstrukcí, modernizací, pořízení dlouhodobého majetku a výdajů na pořízení obydlí na HDP kraje. Vývoj HDP a míry investic je částečně determinován exportní silou kraje. Podíl vývozu na regionálním HDP osciluje kolem 78%, s mírným poklesem v letech 2007-2009 a oživením v roce 2010. Podobně podíl vývozu kraje na celkovém vývozu ČR osciluje dlouhodobě kolem 4,04%, opět s poklesem v letech 2005-2008, růstem ve 2009 a mírným poklesem v roce 2010.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Makroekonomická stabilita	Endogenní faktory	Exogenní vlivy
Ekonomická stabilita kraje	[+] mírně nadprůměrná úroveň meziročního růstu HDP v regionu (průměr 2005-2010) [+] Stabilní podíl exportu na regionálním HDP a celkovém exportu ČR [±] Vývoj regionálního HDP kopíruje trendy HDP ČR	[±] Vývoj/dopady hospodářské situace EU [-] Negativní dopad snížení daňových příjmů územních rozpočtu v kraji [-] Deficitní rozpočty mohou ztížit přístup obcí a kraje k dalším úvěrovým zdrojům na investice

	[-] Deficitní vývoj územních rozpočtů	[-] Makroekonomické kondicionality budoucí kohezní politiky EU 2014+

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Makroekonomická stabilita** patří kraji 13. Místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Makroekonomická stabilita v mezikrajském srovnání:**

Středočeský kraj	1,6
Hlavní město Praha	1,7
Jihomoravský kraj	2,0
Zlínský kraj	2,9
Pardubický kraj	2,9
Ústecký kraj	3,0
Moravskoslezský kraj	3,0
Jihočeský kraj	3,0
Vysočina kraj	3,3
Olomoucký kraj	3,3
Plzeňský kraj	3,4
Královéhradecký kraj	3,6
Liberecký kraj	**3,7**
Karlovarský kraj	4,4

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR" (ÚRR, 2011).

- **Vazby pilíře Makroekonomická stabilita na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	**Pilíře konkurenceschopnosti**												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Makroekonomická stabilita kraje	-	XX	X	X	X	XX	XX	X	XX	XX	XX	X	X

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

- **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Makroekonomická stabilita v Libereckém kraji a vazba na opatření Strategie rozvoje LK:**

Vývoj regionálního HDP	A1
Deficitní vývoj územních rozpočtů	E2,E3
Negativní dopad snížení daňových příjmů územních rozpočtu v kraji	X
Deficitní rozpočty mohou ztížit přístup obcí a kraje k dalším úvěrovým zdrojům na investice	X

Makroekonomické kondicionality budoucí kohezní politiky EU 2014+ X

- **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**
  - Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
  - Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
  - Regionální inovační strategie

Pilíř Infrastruktura

1. úroveň: Vybavenost území kvalitní infrastrukturou

Hlavní dopravní osou Libereckého kraje je rychlostní silnice R35 Liberec – Turnov a na ni navazující R10 Turnov – Praha, která zajišťuje rychlé a kvalitní spojení kraje s hlavním městem. Tyto dvě komunikace jsou také nejvíce dopravně zatížené. Chybí však rychlé spojení Turnov – Jičín – Hradec Králové. V hustotě dálnic a silnic I. třídy na 100 km^2 je Liberecký kraj s hodnotou 10,5 km na 2. místě mezi kraji po kraji Moravskoslezském (průměr ČR je 8,8). Železniční síť je v Libereckém kraji se 17,5 km délky tratí na 100 km^2 jedna z nejhustších (průměr ČR je 12,2km/100 km^2). Kvalita však výrazně zaostává.

Liberecký kraj je téměř plně závislý na dovozu energií. S výjimkou malých vodních elektráren umístěných na všech větších tocích neposkytují přírodní podmínky kraje dostatek potenciálu pro uplatnění alternativních zdrojů energie, výjimkou je možnost pěstování biomasy.

2. úroveň: Efektivita a výkonnost sítí

Výkony silniční i železniční (veřejné i nákladní) dopravy vykazují v Libereckém kraji jedny z nejnižších hodnot ve srovnání s ostatními kraji v ČR. V přepravní náročnosti v nákladní dopravě, která je dána poměrem hmotnosti přepraveného zboží na 1 000 Kč HDP, je Liberecký kraj s hodnotou 169,1 pro rok 2008 na 10. místě mezi kraji. Přepravní náročnost se zde od roku 2000 snížila o 28 %. Vzhledem k nevyhovující kvalitě, rychlosti a ceně přepravy na železnici je dominantním prvkem dopravního systému silniční doprava. V počtu přepravených cestujících veřejnou silniční a železniční dopravou bez městské hromadné dopravy (MHD) na 1 obyvatele kraje byl v roce 2008 Liberecký kraj s hodnotou 43,8 na 5. místě. Dokazuje to silné využívání veřejné dopravy, především při dojíždění za prací. I zde hraje dominantní roli autobusová doprava. Integrovaný dopravní systém včetně kolejové dopravy funguje funguje v celém Libereckém kraji, nejvíce je využíván v aglomeraci Liberce a Jablonce. Síť silničních propojení je na hranicích s Polskou republikou a Německou spolkovou republikou dostačující.

2. úroveň: Struktura infrastrukturní sítě a vybavenost území

Celková délka dálnic, popř. rychlostních komunikací na území Libereckého kraje je 22 km (R10) a délka silnic I. třídy je 333 km. Základní skelet doplňuje hustá síť silnic II. a III. třídy a místních komunikací, jejichž stav je hlavně v příhraničních horských oblastech nevyhovující a přes výrazné investice se stále nedaří zastavit jejich chátrání. Délka silnic II. a III. tříd je 487, resp. 1606 km. Území Libereckého kraje se vyznačuje poměrně hustou sítí železničních tratí. Celková délka tratí činí 553 km (5,7% v ČR), z toho je 9 celostátních a 8 regionálních tratí. Hustota železniční sítě je zhruba 0,172 km tratě/km^2 a přestože přesahuje téměř o 34 % celostátní průměr, tak po provozní stránce již neodpovídá současným dopravním nárokům a v současné době je spíše brzdou dalšího rozvoje železniční dopravy. V Libereckém kraji neexistuje žádný dvojkolejný ani elektrifikovaný úsek, region je značně vzdálen od koridorových tratí. Jízdní rychlosti zůstávají po desítky let téměř neměnné a neodpovídají dnešním nárokům. Zvláště nevyhovující je železniční spojení Liberce s Prahou.

Nejvíce elektřiny v roce 2009 vyprodukovaly vodní elektrárny, dále parní elektrárny, plynové a spalovací elektrárny. V Libereckém kraji je instalováno několik větrných elektráren v oblasti Frýdlantského výběžku. V roce 2009 se i v Libereckém kraji projevil boom výstavby slunečních elektráren. Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů pro veřejnou potřebu byl v roce 2008 pouze 88,6% (průměr ČR byl 92,7%). V Libereckém kraji je plně plynofikována přibližně polovina obcí. Plynofikace se však po výrazném růstu ceny zemního plynu po roce 2004 výrazně zpomalila.

2. úroveň: Kvalita sítí zejména s ohledem na životní prostředí a kvalitu života

Během posledních třinácti let, obdobně jako v celé republice, byl i v Libereckém kraji zaznamenán nárůst počtu evidovaných automobilů. Tento růst je doprovázen zatížením sítě dopravních komunikací i životního prostředí. Růst počtu vozidel v kraji je doprovázen stále se zvyšující intenzitou dopravy. Mezi nejvíce zatížené dopravní úseky patří zejména komunikace v rámci městských aglomerací, rychlostní komunikace a úseky v turisticky atraktivních lokalitách. Tato zvýšení mají za následek další zhoršení její kvality, lokální znečištění ovzduší a vznik dopravních kongescí. Počet dopravních nehod přepočtený na 1000 obyvatel (8,8) byl v roce 2010 nad průměrem ČR (7,2), což je druhá nejvyšší hodnota po Praze.

V odvádění a čištění odpadních vod Liberecký kraj zaostává za celostátními průměry. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci v roce 2009 byl v 68,2 %, což je velmi nízké číslo oproti celorepublikovému průměru (81,3%). Tento stav souvisí s rozptýleným osídlením horských a podhorských oblastí, kde je ekonomicky vysoce nerentabilní budovat společnou kanalizaci. Pozitivní vývoj je ale v celkovém podílu kanalizací svedených čištěných odpadních vod, jehož hodnota za celý kraj činí 98,6%, čímž kraj zaujímá přední místo mezi všemi kraji a dosahuje nadprůměrných republikových hodnot (95,2 %). Problémem nadále zůstávají zastaralé rozvody, které způsobují značnou ztrátovost při rozvodu vody.

Liberecký kraj patří k oblastem s nejlepší kvalitou ovzduší. Množství emisí hlavních znečišťujících látek ze stacionárních zdrojů je v Libereckém kraji ve srovnání s ostatními kraji ČR velmi malé, navíc dlouhodobě dochází k poklesu množství emisí relevantních znečišťujících látek. Emise oxidů dusíku a oxidu siřičitého jsou zde jedny z nejnižších v ČR. Největším zdrojem emisí oxidů dusíku jsou mobilní zdroje. Kvalita ovzduší se výrazně zlepšila v souvislosti s odstavením tepelných elektráren v Německu a postupným odsířením polské tepelné elektrárny Turów. V zimním období přináší výrazné problémy lokální znečištění ovzduší způsobené lokálními topeništi, které spalují tuhá paliva.

Liberecký kraj produkuje méně než 2 % celkového množství odpadu ČR. V Libereckém kraji se v roce 2008 vytřídilo na obyvatele největší množství odpadů. Rovněž podílem tříděných odpadů se řadil na 3. místo mezi kraji. Negativem je celková vysoká produkce komunálních i podnikových odpadů a jejich stále rostoucí množství. Odpady se likvidují většinou skládkováním a spalováním. Stále roste podíl tříděného odpadu, probíhají i osvětové akce. Zvyšuje se počet nádob na tříděný odpad i množství druhů tříděného odpadu. V mnoha obcích jsou rovněž zřízeny sběrné dvory a sběrná místa. Nemalé finanční prostředky stojí likvidace černých skládek, které kvůli nedisciplinovanosti občanů stále živelně vznikají, dalším ohrožením jsou ekologické zátěže.

Vývoj bytového fondu v Libereckém kraji je charakteristický růstem počtu rodinných domů a poklesem počtu bytových domů. Podíl počtu neobydlených domů byl v Libereckém kraji jeden z nejvyšších v ČR. Více než 95 % trvale neobydlených domů tvořily rodinné domy, které byly z více než 70 % využívány k rekreaci. Domovní fond v Libereckém kraji je jedním z nejstarších domovních fondů v ČR. Stáří bytových domů je velmi výrazně ovlivněno intenzivní panelovou výstavbou v 70. a 80. letech 20. století. Celkový počet dokončených bytů se s určitými výkyvy v dlouhodobém pohledu od roku 2000 mírně zvyšuje. Intenzitou bytové výstavby na 1 000 obyvatel se Liberecký kraj průměrně pohybuje okolo 10. místa mezi kraji. Nejvyšší intenzita bytové výstavby (počet dokončených bytů na 1 000 obyvatel) je dlouhodobě zaznamenávána v zázemí velkých měst (proces suburbanizace), v místech s kvalitnějším životním prostředím či dobrou občanskou vybaveností, zejména se jedná o turisticky atraktivní lokality (Harrachov, Vítkovice, Jestřabí, Albrechtice, Bedřichov).

➢ Endogenní a exogenní faktory:

Infrastruktura	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Vybavenost území kvalitní infrastrukturou *Efektivita a výkonnost sítí* *Struktura infrastrukturní sítě a vybavenost území* *Kvalita sítí zejména s ohledem na životní prostředí a kvalitu života*	[+] Hustá silniční a železniční síť kraje [+] Kvalitní silniční spojení a dostupnost hlavního města Prahy [+] Dobrá průchodnost hranic s Polskem a s Německem [+] Existence integrovaného dopravního systému Libereckého kraje [+] Čisté a kvalitní ovzduší, nízké množství emisí [+] Nízký podíl Libereckého kraje na celkovém množství odpadu ČR [+] Hustá síť značených cyklotras i mezinárodního významu [+] Existence specifických druhů dopravy (lanovky, skibusy, …) [+] Soběstačnost z hlediska zdrojů kvalitní pitné vody [±] Vysoký podíl tříděných odpadů, jejich slabé využití (skládkování, spalování) [-] Nedostačující napojení na dopravní koridory (silniční i železniční) [-] Nevyhovující technický stav železničních tratí (snížená propustnost, nízká přepravní rychlost, dlouhé jízdní doby) [-] Špatný stav komunikací II. a III. třídy včetně místních komunikací [-] Vysoké dopravní zatížení měst, nedostatek obchvatů, rostoucí zatížení hlukem [-] Velmi vysoký počet dopravních nehod (8,8 nehod na 1000 obyvatel) [-] Nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou	[+] Podpora alternativních typů dopravy, typů šetrných k životnímu prostředí a veřejnému zdraví [+] Trend modernizace železniční sítě a železničních dopravních prostředků [+] Rozvoj kombinované dopravy a přesun nákladní dopravy na železnici [+] Rozvoj technologií šetrných k životnímu prostředí a veřejnému zdraví [-] Vysoká intenzita individuální automobilové dopravy vedoucí ke zhoršování dopravní obslužnosti a poklesu významu veřejné hromadné dopravy [-] Nevyhovující technický stav dopravní infrastruktury jako odrazující faktor pro nové investory nebo brzda vyšší návštěvnosti některých atraktivních míst kraje [-] Zhoršená dopravní dostupnost a obslužnost může prohloubit marginalizaci okrajových území kraje, zejména v příhraničních oblastech [-] Rostoucí znečištění ovzduší způsobené zejména automobilovou dopravou a přechodem domácností na vytápění tuhými palivy [-] Nedostatek financí měst a obcí na spolufinancování infrastrukturních projektů [-] Zhoršení životního prostředí v kraji v důsledku chybějící technické a environmentální infrastruktury [-] Zvýšený výskyt extrémních klimatických jevů

	kanalizaci [-] Nízké využívání místních obnovitelných zdrojů (biomasa) [-] Vysoká produkce komunálních i podnikových odpadů a jejich stále rostoucí množství [-] Přítomnost četných ekologických zátěží (např. v oblastech bývalé těžby uranu) [-] Vysoký podíl bytů v panelových domech v nevyhovujícím technickém stavu [-] Omezená kapacita distribuční sítě elektrické energie do velkých měst (LBC, JBC) [-] Omezené možnosti využití cyklodopravy pro cesty do zaměstnání	

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Infrastruktura** patří kraji 7. - 10. místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi průměrné až podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Infrastruktura v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,8
Olomoucký kraj	2,2
Středočeský kraj	2,6
Ústecký kraj	3,0
Jihomoravský kraj	3,2
Moravskoslezský kraj	3,4
Plzeňský kraj	3,6
Karlovarský kraj	3,6
Liberecký kraj	**3,6**
Vysočina kraj	3,6
Královéhradecký kraj	3,8
Pardubický kraj	4,0
Zlínský kraj	4,0
Jihočeský kraj	4,2

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR“ (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Infrastruktura na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Vybavenost území kvalitní infrastrukturou	**XX**	**-**	**X**			**X**	**X**	**X**		**X**		**XX**	**XX**
Efektivita a výkonnost sítí	XX	-	X			X	X	X		X			X
Struktura infrastrukturní sítě a vybavenost území	XX	-	X			X	X						X
Kvalita sítě (zejména s ohledem na životní prostředí a kvalitu života)	XX	-				X	X					XX	XX

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Infrastruktura v Libereckém kraji a vazba na opatření Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020:**

Nedostačující napojení na dopravní koridory (silniční i železniční)	C1
Špatný stav komunikací II. a III. třídy včetně místních komunikací	C1
Nevyhovující technický stav železničních tratí (snížená propustnost, nízká přepravní rychlost, dlouhé jízdní doby)	C1
Vysoké dopravní zatížení měst, nedostatek obchvatů, rostoucí zatížení hlukem	C1,D2
Velmi vysoký počet dopravních nehod (8,8 nehod na 1000 obyvatel)	C2
Omezené možnosti využití cyklodopravy pro cesty do zaměstnání	C1,A4
Nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	C3
Omezená kapacita distribuční sítě elektrické energie do velkých měst (LBC, JBC)	C3
Nízké využívání místních obnovitelných zdrojů (biomasa)	C3
Vysoká produkce komunálních i podnikových odpadů a jejich stále rostoucí množství	D1
Přítomnost četných ekologických zátěží (např. v oblastech bývalé těžby uranu)	D2
Vysoký podíl bytů v panelových domech v nevyhovujícím technickém stavu	B6
Slabé využití tříděných odpadů (skládkování, spalování)	D1,D4
Nevyhovující technický stav dopravní infrastruktury jako odrazující faktor pro nové investory nebo brzda vyšší návštěvnosti některých atraktivních míst kraje	C1
Zhoršená dopravní dostupnost a obslužnost může prohloubit marginalizaci okrajových území kraje, zejména v příhraničních oblastech	C1,C2
Vysoká intenzita individuální automobilové dopravy vedoucí ke zhoršování dopravní obslužnosti a poklesu významu veřejné hromadné dopravy	C1,C2
Rostoucí znečištění ovzduší způsobené zejména automobilovou dopravou a přechodem domácností na vytápění tuhými palivy	D1
Zhoršení životního prostředí v kraji v důsledku chybějící technické a environmentální infrastruktury	C1,D1
Nedostatek financí měst a obcí na spolufinancování infrastrukturních projektů	X

Zvýšený výskyt extrémních klimatických jevů D3

- **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**
  - Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
  - Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
  - Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012
  - Územně energetická koncepce
  - Surovinová politika LK
  - Koncepce výstavby a rozvoje informačních systémů krizového řízení a integrovaného záchranného systému Libereckého kraje
  - Plán rozvoje vodovodů a kanalizací Libereckého kraje
  - Koncepce ochrany před povodněmi LK, Nařízení LK č. 2/2010 navazující na plány oblastí povodí, Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice před povodněmi.
  - Plán odpadového hospodářství LK.
  - Koncept snižování emisí a imisí LK.
  - Koncepce ochrany přírody a krajiny LK.
  - Koncepce účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji
  - Zásady územního rozvoje Libereckého kraje
  - Program rozvoje cyklistické dopravy LK
  - Optimalizace pořadí realizace silničních obchvatů vybraných měst v Libereckém kraji na silnicích II. a III. třídy
  - Studie proveditelnosti a účelnosti silnice R 35
  - Program ke zlepšení kvality ovzduší Libereckého kraje
  - Plán oblasti povodí Horního a Středního Labe a plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe
  - Analýza dopravy LK
  - Koncepce BESIP
  - Doprava v LK

Pilíř Zdraví, zdravotnictví a sociální služby

1. úroveň: Kvalita zdraví obyvatel

Z hlediska zdravotního stavu se v Libereckém kraji snižuje míra úmrtnosti (počet zemřelých na 1 000 obyvatel) a prodlužuje se střední délka života při narození (naděje na dožití), která v roce 2010 (dvouletý průměr) činila u žen 80,14 let a u mužů 74,37 let. Míra úmrtnosti je 9,7 zemřelých na 1 000 obyvatel, což je nižší než průměr za ČR (10,2 zemřelých/1000 obyv.). V Libereckém kraji byla rovněž vykázána nejnižší míra úmrtnosti do 1 roku věku a to ve výši 1,6 na 1 000 živě narozených. Nejčastější příčinou úmrtí v Libereckém kraji jsou nemoci oběhové soustavy. Druhou nejčastější příčinou úmrtnosti jsou novotvary. Dalšími příčinami úmrtí dle četnosti výskytu jsou vnější příčiny, nemoci dýchací soustavy a nemoci trávicí soustavy. Průměrné procento pracovní neschopnosti, které měří vliv zdraví na práceschopnost obyvatelstva, patří v Libereckém kraji mezi vyšší v rámci ČR. Liberecký kraj patří mezi kraje s nejnižším počtem nemocničních lůžek i počtem míst v zařízeních sociální péče s přepočtem na počet obyvatel.

2. úroveň: Struktura zdravotnických a sociálních zařízení

V Libereckém kraji je dobrá dostupnost zdravotní péče a dostatečná kapacita zdravotnických zařízení, lůžkovou zdravotní péči zajišťuje celkem 8 nemocnic, 4 odborné léčebné ústavy a 2 lázeňská zařízení (Lázně Kundratice a Lázně Libverda). Koncem roku 2010 měly nemocnice k dispozici celkem 2 674 lůžek (z toho 475 lůžek následné péče), odborné léčebné ústavy 308 a lázně 678 lůžek. Nejvýznamnější nemocnicí je Krajská nemocnice Liberec se širokým spektrem specializované a superspecializované péče. V některých oborech poskytuje péči i pro jiné kraje ČR. Zdravotnická záchranná služba Libereckého kraje poskytující přednemocniční neodkladnou péči prošla v minulém období zásadní reorganizací a částečnou modernizací. Uplatněný systém setkávání posádek (rande-vous) se projevil jako efektivní, neboť se zvýšila akceschopnost posádek s lékařem jako reakce na zvýšené výzvy k výjezdům a zásahům. V Libereckém kraji existuje široké spektrum zařízení poskytujících sociální služby. Významné postavení zaujímají domovy pro seniory a domy zvláštního určení, kde se poskytuje pečovatelská služba a osobní asistence. Existuje celá řada významných sociálních služeb, které poskytují kvalitní sociální péči, odborné sociální poradenství a služby sociální prevence podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Liberecký kraj se snaží prostřednictvím střednědobého plánování nastavit optimální síť sociálních služeb zřizovaných krajem, obcemi i neziskovýcm sektorem Tato struktura a směr vývoje v sociální oblasti je popsán ve Střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb Libereckého kraje. Plán je třeba naplnit a je snaha o udržení optimální sítě služeb v LK, což je ale stále těžší, neboť finanční prostředky na sociální služby jsou ze strany státu každoročně výrazně poníženy.

2. úroveň: Efektivita a nákladovost poskytované péče

V Libereckém kraji je vyšší využití lůžek než v rámci celé ČR. Roční využití lůžek v nemocnicích ve dnech bylo v roce 2010 byl 257,4 (celorepublikový průměr je 253,8). Průměrná délka ošetřovací doby je 7,8 dní, což je také vyšší hodnota, než je průměr za celou ČR (7,3 dní). Počet hospitalizovaných pacientů na 10 000 obyvatel je mírně podprůměrný (201,91 v Libereckém kraji oproti 204,91 v ČR).

Nevyvážený systém financování zdravotní péče se vyznačujíce mj. podfinancováním investičních potřeb.

Ve zdravotnických zařízeních zřízených krajem v roce 2010 pracovalo 4,7% všech pracovníků, a v privátním sektoru pracovalo téměř 77% všech pracovníků. Průměrný měsíční plat zaměstnanců zdravotnických zařízení (s odměňováním podle platných předpisů o platu) byl v roce 2010 v kraji 24 939 Kč, z toho tarifní plat představoval 63,4 %. Meziročně došlo k nárůstu průměrného platu o 6,3%. Ve srovnání s Českou republikou jsou platy ve zdravotnictví v Libereckém kraji podprůměrné. Celkové výdaje na zdravotnictví

v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2010 dosáhly 27 613 Kč, což je jen nepatrný nárůst oproti roku 2009. S podobnými problémy jako zdravotnictví se potýká i oblast sociální. Nedostatečný objem financí pro rozvoj, ale v současné době i pro provoz sociálních služeb, poddimenzované platy pracovníků v přímé péči i pracovníků v sociálních službách.

2. úroveň: Kvalita zdravotní péče a sociálních služeb

Dostupnost a kvalita zdravotnické péče v Libereckém kraji je převážně dobrá. Od roku 2002 je v Libereckém kraji (jako prvním v ČR) úspěšně realizována Zdravotní politika Libereckého kraje jako dlouhodobý program zlepšování zdravotního stavu obyvatel kraje. Liberecký kraj disponuje nízkým počtem lékařů v přepočtu na 1000 obyvatel (3,7 lékařů/1000 obyv. v roce 2010) ve srovnání s průměrem za ČR (4,3 lékařů/1000 obyv.), naopak vysokým počtem obyvatel na 1 lékaře (271 obyv./1 lékaře v roce 2010) oproti celorepublikovému průměru (230). Dosud nebyla dořešena reorganizace sítě lůžkových zdravotnických zařízení. Je potřeba klást důraz na zachování dostupnosti zdravotní péče ve všech částech kraje a na ekonomické ukazatele hospodaření zdravotnických zařízení. Nadbytek kapacity zejména lůžek akutní péče u některých oborů, kombinovaný případně s nedostatečným personálním a technickým vybavením, se jeví především ve východní části kraje, přestože již v kraji proběhla částečná redukce akutních lůžek. Liberecký kraj netrpí absolutním nedostatkem lůžek následné péče, jedná se o jejich nevhodné zaměření a chybějí především lůžka zdravotně-sociální. V Libereckém kraji se podařilo zajistit terénní hospicovou péči, hospicová lůžka v nemocničních zařízeních a v současné době se připravuje rekonstrukce budovy, která by měla sloužit jako kamenný hospic

V souvislosti se stárnutím obyvatelstva, s rostoucí nezaměstnanosti, chudobou a zvyšujícím se podílem osob ohrožených sociálním vyloučením, bude nutné optimalizovat síť sociálních služeb. Poskytovatelé sociálních služeb mají výrazně odlišnou úroveň služeb. Kvalitu poskytovaných služeb zajišťují tzv. standardy kvality poskytování sociální služby, jejichž dodržování a naplňování je kontrolováno formou inspekcí. Současné kapacity a podmínky v rezidenčních, terénních i ambulantních službách jsou zjišťovány analýzami stavu jednotlivých cílových skupin obyvatelstva a také zjiš´továním potřeb. Stále chybí dostatečné alternativy k pobytovým službám. Je třeba vytvářet podmínky k individualizované podpoře a podporovat začlenění osob do společnosti. Velmi důležité je klást důraz na poskytování služeb v domácím prostředí klienta. Jedná se například o rozvoj terénních sociálních služeb (pečovatelské služby, osobní asistence, odlehčovacích služeb v terénní a ambulantní formě, aj.). Tyto formy sociální péče jsou oproti provozu zařízení sociální péče méně finančně náročné a také představují větší pohodlí pro klienta. Podobně jsou podporovány denní pobytové služby, tedy stacionáře, denní centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež apod. Stále nedostatečný je také počet služeb chráněného bydlení, podporovaného samostatného bydlení a sociálně terapeutických dílen.

2. úroveň: Prevence

Nejčastější příčinou úmrtí v Libereckém kraji jsou nemoci oběhové soustavy. Úmrtnost na tuto příčinu je posledních 8 let stabilní, kdežto v celé ČR došlo ke snížení úmrtnosti asi o 6,5 %. Druhou nejčastější příčinou úmrtnosti jsou novotvary. V posledních 8 letech došlo v Libereckém kraji ke snížení úmrtnosti o necelých 5%, v ČR je míra úmrtnosti stabilní. Dalšími příčinami úmrtí dle četnosti výskytu jsou vnější příčiny (úrazy), nemoci dýchací soustavy a nemoci trávicí soustavy. Významným problémem kraje byly dlouhodobě salmonelózy. Problémem zůstává zvyšující se počet léčených diabetiků (v roce 2010 bylo v Libereckém kraji léčeno celkem 28 060 diabetiků tj. 6378,1 na 100 000 obyvatel). Tato tendence je ostatně zaznamenána v celé ČR. Zdraví jednotlivce je závislé především na jeho přístupu k dodržování zásad zdravého životního stylu po celý život. Bude tak narůstat význam zdravotních služeb zejména v oblasti preventivní péče, diagnostiky a péče akutní. Podíl domácností s příjmem pod hranicí životního minima byl v roce 2010 2,9%,

což je mezi kraji nadprůměrná hodnota (průměr ČR 3,3%). Míra kriminality (31,3 trestných činů na 1000 obyvatel) byla v roce 2010 vyšší než celorepublikový průměr (29,8 trestných činů na 1000 obyvatel), jejich objasněnost je 46,5%. Vzhledem k nárůstu počtu osob ohrožených sociálním vyloučením, by měla růst také nabídka služeb sociální prevence, terénních programů, odborného sociálního poradenství a psychosociální a krizové intervence.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Kvalita zdraví obyvatel *Struktura zdravotnických a sociálních zařízení* *Efektivita a nákladovost poskytované péče* *Kvalita zdravotní a sociální péče* *Prevence*	[+] Dobrá dostupnost lůžkové zdravotní péče a dostatečná kapacita lůžkových zdravotnických zařízení [+] Dobrá úroveň poskytování zdravotnických služeb (přístrojová technika, léky, kvalifikace personálu) [+] Zavedený systém kontroly kvality a standardů sociálních služeb, zavádění systému kontroly kvality a bezpečí zdravotních služeb [+] Nižší podíl domácností s příjmem pod hranicí životního minima [±] Rostoucí naděje na dožití, pokles úmrtnosti vč. kojenecké;, nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, novotvary a vnější příčiny (úrazy) [±] Mírně nadprůměrné využití lůžek, delší délka ošetřovací doby, nižší počet hospitalizovaných pacientů [-] Nevyvážený systém financování zdravotní péče vyznačující se mj. podfinancováním investičních potřeb [-] Nízký počet lékařů v přepočtu na 1000 obyvatel, podprůměrné platy ve zdravotnictví na území kraje [-] Nízký počet nemocničních lůžek i počet míst v zařízeních sociální péče (na 1000 obyvatel) [-] Nadbytek kapacity	[+] Podpora procesu transformace a deinstitucionalizace některých rezidenčních sociálních služeb z úrovně státu a EU [+] Propojení systému zdravotnictví a sociální péče [-] Nejisté dopady nové legislativy ve zdravotnictví vč. neznámého budoucího řešení [-] Zvyšování nákladů na poskytování zdravotních a sociálních služeb [-] Přetrvávání disproporce v rozmístění odborných ambulantních lékařů [-] Negativní změny životního stylu, zejména u mládeže [-] Trvalá existence kriminálních a patologických jevů [-] Rostoucí počet sociálně vyloučených osob a lokalit (růst chudoby a nezaměstnanosti) [-] Zneužívání sociálních služeb neoprávněnými uživateli [-] Nestabilní systém financování zdravotních a sociálních služeb [-] Pokračující stárnutí obyvatel vyžadující zdravotní a sociální služby

	zejména lůžek akutní péče u některých oborů ve východní části kraje [-] Nevhodná struktura lůžek následné péče, chybějící alternativy k ústavní péči [-] Nedostatečná kapacita zdravotně - sociálních lůžek na území kraje [-] Nevyvážené rozmístění a kapacita poskytovatelů domácí zdravotní péče v LK [-] V některých regionech kraje omezená dostupnost určitých druhů sociálních služeb [-] Vyšší průměrné procento pracovní neschopnosti ve srovnání s průměrem ČR [-] Míra kriminality je v kraji vyšší než celorepublikový průměr	

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Zdraví, zdravotnictví a sociální služby** patří kraji poslední místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi velmi podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Zdraví, zdravotnictví a sociální služby v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,8
Vysočina kraj	2,0
Jihomoravský kraj	2,2
Královéhradecký kraj	2,4
Plzeňský kraj	2,5
Pardubický kraj	2,6
Olomoucký kraj	2,8
Zlínský kraj	2,8
Jihočeský kraj	3,0
Ústecký kraj	3,1
Středočeský kraj	3,2
Karlovarský kraj	3,6
Moravskoslezský kraj	3,6
Liberecký kraj	**3,7**

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR" (ÚRR, 2011).

- **Vazby pilíře Zdraví, zdravotnictví a sociální služby na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Kvalita zdraví obyvatel	**X**	**X**	**-**			**X**		**X**		**X**		**X**	
Struktura zdravotnických a sociálních zařízení		X	-									X	
Efektivita a nákladovost poskytované péče	X	X	-			X		X		X			
Kvalita zdravotní a sociální péče	X		-			X				X		X	
Prevence	X		-			X							

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

- **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Zdraví, zdravotnictví a sociální služby v Libereckém kraji ve vazbě na opatření Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020:**

Nevhodná struktura lůžek následné péče, chybějící alternativy k ústavní péči	B3
Nedostatečná kapacita zdravotně - sociálních lůžek na území kraje	X
Nevyvážené rozmístění a kapacita poskytovatelů domácí zdravotní péče v LK	B3
V některých regionech kraje omezená dostupnost určitých druhů sociálních služeb	B3
Nízký počet míst v zařízeních sociální péče (na 1000 obyvatel)	B3
Nadbytek kapacity zejména lůžek akutní péče u některých oborů ve východní části kraje	B3
Nevyvážený systém financování zdravotní péče vyznačující se mj. podfinancováním investičních potřeb	B3
Nízký počet lékařů v přepočtu na 1000 obyvatel, podprůměrné platy ve zdravotnictví na území kraje	B3
Vyšší průměrné procento pracovní neschopnosti ve srovnání s průměrem ČR	B3
Vyšší než průměrná délka ošetřovací doby ve dnech v nemocnicích LK	B3
Míra kriminality je v kraji vyšší než celorepublikový průměr	X
Nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, novotvary a vnější příčiny (úrazy)	X
Pokračující stárnutí obyvatel vyžadující zdravotní a sociální služby	B3
Zvyšování nákladů na poskytování zdravotních a sociálních služeb	B3
Přetrvávání disproporce v rozmístění odborných ambulantních lékařů	B3
Nejisté dopady nové legislativy ve zdravotnictví vč. neznámého budoucího řešení	X
Negativní změny životního stylu, zejména u mládeže	B3
Trvalá existence kriminálních a patologických jevů	B3
Rostoucí počet sociálně vyloučených osob a lokalit (růst chudoby a nezaměstnanosti)	B3,B2
Zneužívání sociálních služeb neoprávněnými uživateli	B3
Nestabilní systém financování zdravotních a sociálních služeb	X

- **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**
  - Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020

- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Zdravotní politika LK
- Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj (SPRSS LK) 2009-2013 a SPRSS LK 2014 – 2017
- Analýza plánů rozvoje sociálních služeb do roku 2017
- Analýza a strategie sociálně vyloučených romských lokalit a absorbční kapacity subjektů působících v oblasti LK
- Strategie přístupu LK k řešení problémů sociálně vyloučených lokalit

Pilíř Kvalita základního a středního vzdělávání

1. úroveň: Schopnosti a uplatnění žáků a studentů na trhu práce

Vzdělanostní struktura Libereckého kraje není příliš příznivá, podíl vysokoškolsky vzdělaného obyvatelstva staršího 15 let je třetí nejnižší mezi kraji. Podíl obyvatel se základním nejvyšším dosaženým vzděláním ve věkové kategorii 20 – 24 let byl v roce 2009 v Libereckém kraji 10,1%, což znamená čtvrtou nejvyšší hodnotu mezi kraji (průměr ČR 7,8%) a ve věkové kategorii 25 – 34 let 6,9%, což je dokonce třetí nejvyšší hodnota mezi kraji (průměr ČR 5,6%). V rámci kraje existují značné rozdíly ve vzdělanostní struktuře mezi centry a periferními oblastmi regionu a mezi městy a některými venkovskými oblastmi. Především možnosti dalšího vzdělávání nabízejí v kraji nové alternativy na zlepšení kvalifikace a tím zvýšení pravděpodobnosti uplatnitelnosti na trhu práce. Demografické výkyvy spočívající především v rozdílech míry porodnosti způsobují odlišné nároky na vzdělávací soustavu a kapacity a strukturu škol v kraji. S poklesem počtu dětí a žáků klesala i naplněnost mateřských a základních škol. Dochází k zániku jednotlivých škol nebo ke slučování více zařízení (zpravidla MŠ se ZŠ) pod jeden subjekt – tzv. integrace škol, jejímž vlivem naplněnost škol pomalu stoupá. Současná síť mateřských a základních škol dostačuje poptávce, problematická může být v některých částech kraje jejich dostupnost. Rozdílná je rovněž kvalita škol v úrovni vybavenosti škol. Díky zvýšené porodnosti se v následujících letech se očekává opět mírný, alespoň dočasný) nárůst počtu dětí v mateřských i základních školách. V oblasti středního školství je pro Liberecký kraj charakteristický vyšší podíl studentů v oborech středního vzdělání zakončených výučním listem než v oborech středního vzdělání zakončených maturitní zkouškou. Nesoulad struktury učebních a studijních programů s požadavky trhu práce se projevuje především nedostatečným uplatněním absolventů na trhu práce nebo uplatněním v jiném oboru, než který ukončili. Regionálním specifikem Libereckého kraje jsou uměleckoprůmyslové obory na středních školách (zpracování skla, bižuterie, kovů a drahých kamenů). Počet studentů vyšších odborných škol mírně klesá, vlivem rozšiřování nabídky studia na vysokých školách. Oborová struktura VOŠ je zaměřená jak na tradiční uměleckoprůmyslové obory, tak i na další neregionální studijní obory. Měření schopností žáků základních škol je možné provádět pomocí tzv. PISA testů, což jsou mezinárodní porovnávací testy dovedností žáků ve čtenářské, matematické a přírodovědné oblasti. Liberecký kraj se v těchto srovnávacích testech umístil celkově na 3. místě mezi kraji a jeho výsledek 1 453,9 patří rozhodně k nadprůměrným v rámci ČR. V dosažených průměrných výsledcích povinných státních maturitních zkoušek (zkušební období jaro 2011 – základní úroveň obtížnosti, předměty český jazyk a literatura, matematika a cizí jazyk) se Liberecký kraj ale umístil až na 12. místě mezi kraji s hodnotou 70,5 patří k mírně podprůměrným krajům. Podílem počtu nezaměstnaných mladistvých absolventů ve věku 15 – 19 let na celkové populaci v tomto věku lze doložit uplatnitelnost absolventů základních a středních škol na trhu práce. V Libereckém kraji hodnota tohoto ukazatele dosahuje 4,6%, což znamená 7. místo v pořadí mezi kraji.

2. úroveň: Efektivita a náklady na vzdělávání

Kraj může efektivitu financování jednotlivých školských zařízení ovlivňovat především prostřednictvím dlouhodobých záměrů vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy, které má Liberecký kraj také zpracovány, či dobrou optimalizací školských zařízení v regionu. Efektivně vynaložené náklady vzdělávání jsou jednou z pozitivních platforem pro zvýšení kvality vzdělávání a konkurenceschopnosti žáků základních a středních škol v regionu. Podíl výdajů na vzdělávání z celkového objemu územních rozpočtů činil v Libereckém kraji v roce 2008 29,4%, což je v porovnání s ČR nadprůměrná hodnota (27,8%). Jednotkové výdaje na dítě v Libereckém kraji byly v roce 2009 následující: MŠ 44 327 Kč (8. pořadí mezi kraji, průměr ČR 43 682 Kč), ZŠ 51 206 Kč (9. pořadí mezi kraji, průměr ČR 53 050 Kč), SŠ 56 073 Kč (10. Pořadí mezi kraji, průměr ČR 56 011

Kč). Počet dětí na 1 úvazek učitele v Libereckém kraji byl v roce 2009 následující: MŠ 12,40 (14. pořadí mezi kraji, průměr ČR 12,77), ZŠ – 1. Stupeň 16,70 (7. pořadí mezi kraji, průměr ČR 16,67), ZŠ – 2. stupeň 10,48 (13. místo mezi kraji, průměr ČR 10,84), SŠ 10,93 (13. místo mezi kraji, průměr ČR 11,17). Průměrný počet dětí na 1 třídu byl ve stejném roce v Libereckém kraji následující: MŠ 22,3 (14. pořadí mezi kraji, průměr ČR 23,3), ZŠ – 1. Stupeň 18,5 (10. pořadí mezi kraji, průměr ČR 18,8), ZŠ – 2. stupeň 18,2 (14. pořadí mezi kraji, průměr ČR 19,2), SŠ 24,9 (2. pořadí mezi kraji, průměr ČR 24,1).

2. úroveň: Struktura vzdělávacích institucí

Ve vzdělávací soustavě Libereckého kraje jsou zastoupeny všechny stupně škol. Celkový počet škol v kraji klesá, což je důsledek optimalizace školské sítě z důvodu poklesu počtu žáků a studentů základních a středních škol. V posledních letech se rovněž v Libereckém kraji projevuje pokles naplněnosti mateřských, základních a středních škol, což je s výjimkami celorepublikový trend. Zřizovatelé škol a školských zařízení v Libereckém kraji se snaží právě optimalizací a integrací škol zajistit jak dostatečnou kapacitu v mateřských a základních školách, tak optimalizovat strukturu zařízení středního vzdělávání jak v oborech středního vzdělávání zakončených maturitní zkouškou, tak v oborech středního vzdělávání zakončených výučním listem, což v poslední době vede k mírnému nárůstu naplněnosti škol. V Libereckém kraji je průměrně 1,65 MŠ na 100 dětí ve věku 3 – 5 let (7. pořadí v mezikrajském srovnání, průměr ČR je 1,56). V Libereckém kraji je v současnosti (leden 2012) dle Rejstříku škol vedeným MŠMT a kraji celkem 242 mateřských škol (z toho 220 obecních), 208 základních škol (z toho 185 obecních), 52 středních škol (z toho 37 krajských, 11 soukromých, 3 obecní a 1 státní) a 8 vyšších odborných škol (z toho 6 krajských a 2 soukromé). Liberecký kraj má zpracovaný Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy z roku 2008 (DZ), který systematicky a přehledným způsobem informuje o faktorech ovlivňujících vzdělávací systém. Je zpracován na základě analýzy současného stavu školství v kraji včetně analýzy ekonomické. Na 100 osob ve věku 15 – 18 let je v Libereckém kraji 0,25 SŠ (12. pořadí mezi kraji, průměr ČR 0,30). Nejvíce zastoupené středoškolské obory jsou kuchař - číšník, automechanik, truhlář, prodavač, obchodník, zedník, kamnář, stavební práce z oborů bez maturity a obory podnikání v oborech, gymnázium, ekonomika a podnikání, lyceum a výtvarná a uměleckořemeslná tvorba v oborech s maturitou. Celková neúspěšnost absolventů (2009) oborů odborného vzdělávání bez maturity na trhu práce byla v Libereckém kraji 12,1 % (9. nejhorší pořadí mezi kraji, průměr ČR 11,6 %), u absolventů gymnázia je 2,1 % (6. nejhorší pořadí mezi kraji, průměr ČR 1,8 %) a u oborů odborných středních škol s maturitou je 7,5 % (11. pořadí mezi kraji, průměr ČR 7,1 %). Školy pro žáky se zdravotním postižením jsou v Libereckém kraji poměrně dobře zastoupeny. Nacházejí se zde speciální školy pro děti s vadami řeči, sluchu, zraku, tělesným i mentálním postižením, kombinovanými vadami či autismem. Trendem je snaha o integraci handicapovaných dětí do běžných škol. Negativem je již několik let nedostatek kvalifikovaných pracovníků a nedostatek finančních prostředků. Od roku 2005 působí v Libereckém kraji Centrum vzdělanosti Libereckého kraje, které má za úkol být koordinačním centrem pro tvorbu nabídky dalšího vzdělávání v kraji, a to s důrazem na střední školy.

2. úroveň: Kvalita pedagogů a škol

Na kvalitu škol a práci pedagogů má určitý vliv jednak řízení systému školství, administrativní náročnost, metodické změny výuky (osnovy, programy) a v neposlední řadě výše finančních prostředků investovaných především do kvality školní infrastruktury, vybavení škol pomůckami pro výuku a financování rozvoje škol. Zásadní vliv má i příprava pedagogů, která se odehrává na pedagogických fakultách a následně jejich další vzdělávání. Zejména ve venkovských oblastech Libereckého kraje se projevuje nedostatečná kvalifikace učitelů zejména v oblasti informačních technologií a výuky cizích jazyků. V současné době existují na některých školách značné rezervy v materiálním vybavení škol, které je již často zastaralé a nemoderní. Podíl kvalifikovaných učitelů na jednotlivých vzdělávacích úrovních byl v Libereckém kraji v roce 2009

následující: MŠ 92,71 (5. pořadí mezi kraji, průměr ČR 91,12), ZŠ – 1. stupeň 85,65 (9. pořadí mezi kraji, průměr ČR 85,85), ZŠ – 2. Stupeň 83,01 (11. pořadí mezi kraji, průměr ČR 85,83), SŠ 85,07 (10. pořadí mezi kraji, průměr ČR 86,40), VOŠ 90,45 (13. pořadí mezi kraji, průměr ČR 94,68).

2. úroveň: Sociální role školství

Školství má nezastupitelnou roli ve smyslu rovného přístupu ke vzdělávání. Vzdělávací systém v ČR, potažmo i v Libereckém kraji, nabízí vzdělávací možnosti pro různé sociální skupiny, včetně skupin ohrožených sociálním znevýhodněním. Školy i těmto skupinám pomáhají utvářet základní návyky společnosti a poskytují požadované vzdělání k uplatnění na trhu práce. Liberecký kraj zřizuje 14 základních škol pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacím potřebami financuje stát, v poslední době se významným partnerem postupně stává neziskový a soukromý sektor. S úrovní vzdělání obyvatel a rozvojem jejich dovedností roste i pozitivní přístup k potřebě dalšího vzdělávání. V kraji dochází postupně k rozvoji a rozšíření nabídky celoživotního učení, které je nabízeno celou škálou různých poskytovatelů, mezi které patří školy i neškolské instituce.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Kvalita základního a středního vzdělávání	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Schopnosti a uplatnění žáků a studentů na trhu práce *Efektivita a náklady na vzdělávání* *Struktura vzdělávacích institucí* *Kvalita pedagogů a škol* *Sociální role školství*	[+] Zachování tradičních uměleckoprůmyslových studijních oborů [+] široká nabídka speciálních škol pro znevýhodněné skupiny [+] Vyšší podíl výdajů na vzdělávání z rozpočtu ÚSC [+] Probíhající optimalizace školské soustavy – snižování počtu škol – slučování zařízení [±] Vyšší podíl studentů v učebních oborech než v maturitních oborech [-] Vysoký podíl obyvatel se základním nejvyšším vzděláním [-] Nesoulad struktury učebních a studijních programů s požadavky trhu práce [-] Problematická dostupnost škol v některých částech kraje [-] Pokles naplněnosti mateřských, základních a středních škol	[+] Zkvalitnění infrastruktury a materiálního vybavení škol [+] Optimalizace školských zařízení v kraji [+] Soulad struktury nabízených oborů SŠ a SOU s poptávkou trhu práce [+] Pravidelné hodnocení pedagogů – zvýšení odpovědnosti za výsledky žáků a studentů [+] Pokles administrativní zátěže ve školství [+] Více možností mezinárodní výměny zkušeností pro studenty i pedagogy [+] integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžných tříd [+] Motivace sociálně vyloučených skupin ke vzdělávání dětí [-] Rozdílná vzdělanostní struktura mezi městy a některými venkovskými

	[-] Nedostatečná kvalifikace učitelů v některých venkovských oblastech (zejména v informačních technologiích a výuce cizích jazyků). [-] Značné rezervy v materiálním vybavení některých škol [-] Celkově vyšší neúspěšnost absolventů na trhu práce	oblastmi a v periferních oblastech [-] Pokles zájmu o studium na VOŠ

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře Kvalita základního a středního vzdělávání patří Libereckému kraji 9. místo a jeho hodnota 3,0 je rovna průměrné hodnotě za kraje ČR v této oblasti.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Kvalita základního a středního vzdělávání v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,0
Zlínský kraj	2,2
Plzeňský kraj	2,4
Královéhradecký kraj	2,4
Jihočeský kraj	2,6
Pardubický kraj	2,6
Vysočina kraj	2,8
Jihomoravský kraj	2,8
Liberecký kraj	**3,0**
Středočeský kraj	3,2
Olomoucký kraj	3,2
Moravskoslezský kraj	4,0
Karlovarský kraj	4,8
Ústecký kraj	5,0

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR" (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Kvalita základního a středního vzdělávání na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Schopnosti a uplatnění žáků a studentů na trhu práce	**X**			**-**	**XX**	**XX**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
Efektivita a náklady na vzdělávání	X			-	XX			X	X		X	X	
Struktura vzdělávacích institucí	X			-	XX	XX	X	X	X	X	X	X	X
Kvalita pedagogů a škol	X			-	XX	X		X		X	X	X	
Sociální role školství	X			-	X	X			X		X	X	X

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Kvalita základního a středního vzdělávání v Libereckém kraji:**

Nesoulad struktury učebních a studijních programů s požadavky trhu práce	B1
Celkově vyšší neúspěšnost absolventů na trhu práce	B1,B2
Vysoký podíl obyvatel se základním nejvyšším vzděláním	B1
Rozdílná vzdělanostní struktura mezi městy a některými venkovskými oblastmi a v periferních oblastech	B1,E3
Pokles zájmu o studium na VOŠ	B1
Pokles naplněnosti mateřských, základních a středních škol	B1
Značné rezervy v materiálním vybavení některých škol	B1
Nedostatečná kvalifikace učitelů v některých venkovských oblastech (zejména v informačních technologiích a výuce cizích jazyků).	B1
Problematická dostupnost škol v některých částech kraje	B1,D2

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012
- Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Libereckého kraje

Pilíř Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení

1. úroveň: Kvalita absolventů VŠ a efektivita celoživotního učení

V mezikrajském srovnání je Liberecký kraj s hodnotou 8,9% až na 12. místě v podílu vysokoškolsky vzdělaných obyvatel (horší už je situace jen v Ústeckém a Karlovarském kraji). Podíl obyvatel s vysokoškolským vzděláním ve věku 25 – 64 let dosahuje v Libereckém kraji 10,4%, což v mezikrajském srovnání je až 11. místo a hodnota ukazatele je výrazněji pod průměrem ČR i EU. Ještě o jednu pozici níže je Liberecký kraj v hodnocení dle indexu vzdělanosti pracovní síly. Jeho hodnota je 12,07, což znamená 12. pořadí mezi kraji a čtvrtou úroveň hodnot. Jedinou veřejnou vysokou školou v Libereckém kraji je Technická univerzita v Liberci (TUL). Její historie sahá do období samostatné Vysoké školy strojní a textilní v Liberci, která byla založena v roce 1953. TUL je středně velká dynamická škola, která spojuje formy technického vzdělání s formou univerzitního vzdělání a založena především na dlouholeté platformě technických oborů se zaměřením na strojírenství a textilnictví. Po roce 1990 došlo k výraznému rozvoji univerzity. Počet fakult se zvýšil až na současných 6 (Fakulta strojní, Fakulta textilní, Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, Ekonomická fakulta, Fakulta umění a architektury a Fakulta mechatroniky, informatiky a mezioborových studií). Textilní fakulta je v současnosti jedinou v ČR. Součástí univerzity jsou také dva vysokoškolské ústavy (Ústav zdravotnických studií a Ústav pro nanomateriály, pokročilé technologie a inovace). Podle počtu studentů je největší fakultou TUL Fakulta přírodovědně-humanitní a pedagogická, kde v roce 2010 studovalo 2 859 studentů. Druhou největší fakultou s cca 2000 studenty je Ekonomická fakulta. Přibližně 1 700 studentů studuje na Fakultě strojní a 1 300 na fakultě textilní. Přes 800 studentů v témže roce navštěvovalo Fakultu mechatroniky, informatiky a mezioborových studií a cca 300 studentů navštěvovalo Fakultu umění a architektury. Všechny fakulty Technické univerzity sídlí ve městě Liberec. Výuka akreditovaných oborů nebo jejich částí probíhá také na několika dalších místech např. v programu strojírenství v Mladé Boleslavi nebo ve vietnamském Nha Trang. V rámci programu textil se výuka uskutečňuje částečně v Jihlavě (do roku 2010 rovněž v Prostějově) a ekonomika a management má střediska v Jičíně a České Lípě. Celkový počet studentů Technické univerzity v Liberci byl v roce 2010 9 453. 55 % studentů byly ženy. Nejvyšší podíl žen je zastoupen na Fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické (75 %) a nejnižší podíl žen je tradičně na fakultě mechatroniky a informatiky a fakultě strojní (6 % resp. 9,5 %). Počet studentů a absolventů TUL se dlouhodobě zvyšuje (např. v roce 1999 měla TUL přibližně 6 000 studentů). V roce 2010 na Technické univerzitě v Liberci absolvovalo 1 964 studentů (z nich 600 na ekonomické fakultě a 588 na fakultě přírodovědně-humanitní a pedagogické). TUL přispívá k růstu vzdělanosti obyvatel v samotném kraji a v ČR a pro kraj je vědecko-výzkumným centrem. V Libereckém kraji nesídlí žádná soukromá VŠ. V Jablonci nad Nisou je dislokováno krajské pracoviště soukromé Vysoké školy regionálního rozvoje v Praze. Podíl registrovaných uchazečů o zaměstnání s VŠ vzděláním na celkovém počtu uchazečů dosahoval v Libereckém kraji v roce 2009 4,8 % což řadí kraj až na 9. místo mezi kraji a do třetí škály pořadí v hodnocení tohoto ukazatele. V poměru počtu umístěných uchazečů do 12 měsíců po ukončení rekvalifikace se Liberecký kraj s hodnotou 40,1 řadí až na 10. Pozici v mezikrajském srovnání.

2. úroveň: Efektivita vzdělávacích institucí

Výdaje (neinvestiční) na jednoho studenta vysoké školy v Liberci (i celorepublikově) dlouhodobě rostou. Liberecký kraj je v podílu neinvestičních transferů z kapitoly MŠMT na neinvestičních výdajích rozpočtů územně samosprávných celků s podílem 79,9 % až na 11. místě mezi kraji. Celkový objem výdajů z krajského rozpočtu Liberce do vysokého školství je 0,- Kč (zdroj ARISweb 2009). Veřejné vysoké školy v Liberci jsou financovány přímo ze státního rozpočtu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na základě počtu studentů a finanční náročnosti studijních programů. Ovlivnitelnost financování vysokého školství z pozice

krajů je velmi slabá. Více mohou kraje ovlivnit financování celoživotního učení, kde prostřednictvím poboček Úřadu práce ČR formují aktivní politiku zaměstnanosti a rozhodují o konkrétní struktuře rekvalifikačních programů.

2. úroveň: Struktura vzdělávacích institucí

Ve struktuře vysokoškolských vzdělávacích institucí v Libereckém kraji jsou zastoupeny především obory technické, přírodovědné, pedagogické a ekonomické. TUL uskutečňovala v roce 2010 na všech fakultách a pracovištích celkem 75 studijních programů a 189 studijních oborů. Nabídka studijních programů a oborů se stále rozšiřuje. Absolventi TUL se na trhu práce dobře uplatňují, resp. mají nízkou nezaměstnanost. Uplatňují se ve strojírenství, obchodu, školství a většina absolventů pracuje v oboru, který vystudovali nebo v oboru příbuzném. Nejvyšší poptávka trhu práce je po absolventech fakulty strojní, technické a mechatroniky a informatiky. Prokazatelně u těchto absolventů převažuje poptávka trhu práce nad nabídkou absolventů. Také absolventi ekonomické fakulty a fakulty architektury jsou na trhu práce velmi žádaní. Právě úspěšnost absolventů na trhu práce by měla ovlivňovat rozhodování fakult o struktuře přijímaných uchazečů a koncipování případných nových studijních oborů. Kurzy celoživotního vzdělávání na TUL organizačně zajišťuje Centrum dalšího vzdělávání nebo jsou organizovány přímo jednotlivými fakultami. Většina fakult participuje na výuce univerzity třetího věku. TUL v roce 2010 realizovala celkem 58 kurzů celoživotního učení včetně 17 kurzů v rámci Univerzity třetího věku. Nejvíce kurzů celoživotního vzdělávání bylo zaměřeno na technické vědy a nauky (20), pedagogiku, učitelství a sociální práce (17) a společenské vědy, nauky a služby (12). Celkový počet účastníků kurzů celoživotního vzdělávání na TUL byl v roce 1178, z nich 310 na U3V. Dle oborů byl nejvyšší počet účastníků v kurzech pedagogika, učitelství a sociál. péče (527), technické vědy a nauky (284) a společenské vědy, nauky a služby (274). V roce 2010 na TUL studovalo celkem 2 292 studentů v kombinované a distanční formě, tj. cca 24% ze všech studentů školy.

2. úroveň: Kvalita vzdělávacích institucí a programů

Technickou univerzitu v Liberci v roce 2010 navštěvovalo celkem 498 zahraničních studentů (z nich 225 na fakultě textilní, 160 na fakultě strojní, 67 na fakultě ekonomické, 28 na fakultě přírodovědně-humanitní a ekonomické, 24 na fakultě mechatroniky a informatiky a 6 na fakultě umění a architektury. 3 zahraniční studenti nebyli zařazeni pod žádnou fakultu). TUL nabízí zahraničním studentům rovněž 18 studijních programů a 40 studijních oborů v anglickém jazyce. Studují zde studenti např. z Jihoafrické republiky, Pákistánu, Indie, Súdánu, Egypta, Číny a dalších zemí. V Libereckém kraji je akreditováno 41 společností poskytujících kurzy dalšího profesního vzdělávání. Patří mezi ně jak školy, tak podnikatelské subjekty.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Kvalita absolventů VŠ a efektivita celoživotního učení *Efektivita vzdělávacích institucí* *Struktura vzdělávacích institucí* *Kvalita vzdělávacích institucí a programů*	[+] Dlouhodobá tradice orientace TUL na technické a přírodovědné obory [+] Nízká nezaměstnanost absolventů TUL [+] Vysoká diverzifikace studijních programů i oborů [+] Vysoký zájem zahraničních studentů o studium na TUL	[+] Zkvalitnění infrastruktury VŠ [+] Zvýšení spolupráce institucí terciárního vzdělávání s praxí, rozšíření praktické části výuky [+] Zvýšení provázanosti škol na podnikatelský sektor a regionální instituce již v průběhu studia (diplomové práce, odborné praxe)

	[+] Nabídka kurzů celoživotního učení se rozšiřuje a je poskytována nejen školami, ale i neškolskými podnikatelskými subjekty [-] Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel [-] Vyšší podíl nezaměstnaných s VŠ vzděláním [-] Absence soukromých VŠ (pouze dislokovaná regionální pracoviště) [-] Rostoucí neinvestiční výdaje na 1 studenta VŠ	[+] Organizační a finanční podpora mezinárodní spolupráce VŠ (např. výměnné pobyty, zahraniční stipendia) [+] Rozšíření počtu výměnných zahraničních studijních pobytů (zvýšení počtu studentů na těchto pobytech) [+] Rozšíření počtu oborů vyučovaných v anglickém jazyce [-] Snižování státních výdajů na 1 VŠ studenta [-] Odchod kvalifikovaných pedagogů z terciárního vzdělávání [-] Nárůst výdajů rodiny na vysokoškolského studenta vč. Placení školného

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení patří Libereckému kraji až 11. místo mezi kraji a řadí se tak podprůměrným krajům v této oblasti.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	2,5
Jihomoravský kraj	2,5
Jihočeský kraj	2,6
Středočeský kraj	2,7
Královéhradecký kraj	2,7
Plzeňský kraj	2,9
Pardubický kraj	2,9
Zlínský kraj	3,0
Moravskoslezský kraj	3,4
Vysočina kraj	3,6
Liberecký kraj	**3,7**
Olomoucký kraj	3,9
Ústecký kraj	4,4
Karlovarský kraj	4,6

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR" (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Kvalita absolventů VŠ a efektivita celoživotního učení	**X**			**X**	**-**	**XX**	**X**	**XX**	**XX**	**XX**	**X**	**X**	**X**
Efektivita vzdělávacích institucí	X				-	XX		X	X	X	X		
Struktura vzdělávacích institucí	X			X	-	XX	X	XX	XX	XX	X	X	X
Kvalita vzdělávacích institucí a programů	X				-	X	X	XX	XX	X	X		

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení v Libereckém kraji:**

Vyšší podíl nezaměstnaných s VŠ vzděláním	B2
Odchod kvalifikovaných pedagogů z terciárního vzdělávání	B1
Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel	B1
Snižování státních výdajů na 1 VŠ studenta	X
Nárůst výdajů rodiny na vysokoškolského studenta vč. Placení školného	X
Rostoucí neinvestiční výdaje na 1 studenta VŠ	X
Absence soukromých VŠ (pouze dislokovaná regionální pracoviště)	X

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012

Pilíř Efektivita trhu práce

1. úroveň: Produktivita práce versus náklady na práci, zaměstnanost (míra ekonomické aktivity), nezaměstnanost

Liberecký kraj patřil dlouhá léta ke krajům s nízkou nezaměstnaností. Ekonomická krize, doprovázená poklesem poptávky v zahraničí však měla na proexportně zaměřená odvětví, která mají v Libereckém kraji významné postavení, významný dopad. Míra registrované nezaměstnanosti je nyní v Libereckém kraji vyšší (10,5 %) než v celé ČR (9,6%), v pořadí krajů se Liberecký kraj k 31. 12. 2010 zařadil na 7. místo. K oblastem s dlouhodobě nejvyšší nezaměstnaností patří Frýdlantsko a Českolipsko, v poslední době výrazně vzrostla nezaměstnanost na Jablonecku. Míra dlouhodobé nezaměstnanosti (podíl dlouhodobě nezaměstnaných/12 měsíců a déle, na ekonomicky aktivním obyvatelstvu ve věku 15-64 let) je ve srovnání s ostatními kraji v ČR průměrná (1,9%) a vyšší než celostátní průměr (1,7%). Míra zaměstnanosti (zaměstnané osoby ve věku 15-64 let jako podíl na celkovém obyvatelstvu stejné věkové skupiny) v Libereckém kraji je v rámci celé ČR velmi podprůměrná, v roce 2009 činila 62,7%. Produktivita práce se měří v hrubém domácím produktu (HDP) na 1 zaměstnanou osobu, která v Libereckém kraji činí 527 618 Kč, což je druhá nejnižší hodnota v rámci všech krajů v ČR.

2. úroveň: Efektivita a flexibilita trhu práce

V mezikrajském srovnání průměrných mezd vychází Liberecký kraj jako šestý; nejvyšší platy dostávají zaměstnanci v okrese Liberec, celorepublikového průměru však zdaleka nedosahují. Mediánovou výší platů se Liberecký kraj příliš neodlišuje od průměru ČR. V roce 2009 byl u podnikatelské sféry 21 521 Kč (v ČR 21 715 Kč), u nepodnikatelské sféry 23 060 Kč (v ČR 24 167 Kč). Liberecký kraj se mediánem výše platů u nepodnikatelské sféry umístil mezi kraji na 11. místě, u podnikatelské sféry však na 4. místě. Z časového srovnání s rokem 2008 je zřejmý pokles platů u podnikatelské sféry téměř ve všech krajích a naopak růst platů u nepodnikatelské sféry také ve všech krajích. Mobilita pracujících je v Libereckém kraji specifická, protože téměř 35 % pracujících vyjíždí za svým zaměstnáním mimo obec svého trvalého bydliště. Saldo dojížďky je záporné, což znamená, že více osob za prací z kraje vyjíždí, než dojíždí odjinud. Podíl domácností s příjmem pod hranicí životního minima byl v roce 2007 3,0%, což je mezi kraji průměrná hodnota (7. místo, průměr ČR 3,5%).

2. úroveň: Struktura zaměstnanosti

Významné postavení mají v regionální ekonomice malé a střední podniky, které zaměstnávaly v roce 2008 66,5% zaměstnaných, což je mezi kraji 3. nejvyšší hodnota (průměr ČR je 65,7%). Pro zaměstnanost v Libereckém kraji je charakteristický vysoký podíl zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu. Zaměstnanost v primárním a terciárním sektoru je naopak značně podprůměrná. V čtvrtém čtvrtletí roku 2010 bylo v kraji evidováno celkem 205,2 tisíce obsazených pracovních míst. Relativní přírůstek počtu nezaměstnaných od prvních projevů působení hospodářské krize korespondoval s přírůstkem počtu nezaměstnaných i z republikového pohledu. Výjimku představuje téměř celý rok 2009, kdy v důsledku rapidního nárůstu míry nezaměstnanosti v okrese Česká Lípa (způsobeného sérií hromadných propouštění vlivem útlumu ve sklářském průmyslu způsobeném celosvětovou ekonomickou krizí) došlo k nárůstu míry nezaměstnanosti celého kraje až na hodnotu 13,7% k 31. 1. 2010. Dalším okresem, který významně pocítil dopady hromadných propouštění a ukončení činnosti řady podniků, je Jablonec nad Nisou, a to v období od poloviny roku 2009 téměř doposud. Od roku 2010 dochází k setrvalému poklesu míry nezaměstnanosti, nicméně návrat k hodnotám před nástupem hospodářské krize je reálný nejdříve v horizontu následujících

let. Podobná situace panuje i ve vývoji počtu volných pracovních míst (na 1 VPM připadá 18,1 uchazečů, což je podobná hodnota jako za celou ČR).

2. úroveň: Kvalita politiky zaměstnanosti

V kraji je zatím nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení (rekvalifikace, kurzy, zvyšování kvalifikace pedagogů) a rezervy má i v tvorbě a využívání nástrojů k začleňování specifických skupin na trh práce. Aktivní politika zaměstnanosti je zaměřena na podporu zřizování nových pracovních míst poskytováním příspěvků zaměstnavatelům při zaměstnávání uchazečů o zaměstnání, i uchazečům samotným okresními úřady práce v Libereckém kraji. V roce 2010 bylo v Libereckém kraji podpořeno více jak 6457 osob v rámci aktivní politiky zaměstnanosti, z toho bylo 2464 umístěných uchazečů. V roce 2010 bylo v Libereckém kraji úspěšně dokončeno celkem 3264 rekvalifikace.

2. úroveň: Rovné příležitosti

Mezi problematické skupiny z pohledu hledání zaměstnání patří především ženy, občané se zdravotním postižením, absolventi škol a mladiství a také starší lidé v předdůchodovém věku, tzn. lidé starší 50 let. Projevují se také problémy spojené s dlouhodobou nezaměstnaností (nad 12 měsíců). Celkově nejvíce ohroženou oblastí kraje z pohledu nezaměstnanosti je Frýdlantsko, Cvikovsko, Doksko, Tanvaldsko a Novoborsko. Pracovní místa v Libereckém kraji jsou stále obsazována zahraničními pracovními silami, hlavně z Polska, Slovenska a Ukrajiny.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Efektivita trhu práce	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Produktivita práce, zaměstnanost a nezaměstnanost *Efektivita a flexibilita trhu práce* *Struktura zaměstnanosti* *Kvalita politiky zaměstnanosti*	[+] Malé a střední podniky zaměstnávají 2/3 zaměstnaných (3. nejvyšší hodnota mezi kraji) [±] Vysoký podíl zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu [-] Nízká míra zaměstnanosti a nízká produktivita práce, průměrný hrubý měsíční plat ve srovnání s ostatními kraji v ČR [-] Krajské saldo pracovní dojížďky je záporné, 1/3 pracujících vyjíždí za svým zaměstnáním mimo obec [-] Vyšší míra registrované nezaměstnanosti ve srovnání s úrovní v celé ČR [-] Existence oblastí s nepříznivými ukazateli zaměstnanosti a existence regionů se soustředěnou podporou státu	[+] Spolupráce institucí na trhu práce s ohledem na potřebu efektivní realizace aktivní politiky zaměstnanosti [+] Rozvoj systému celoživotního učení (se zapojením škol) pro zvýšení vzdělanosti a uplatnitelnosti obyvatel [+] Trend podpory politiky flexicurity na úrovni EU i ČR [+] Rozvoj místních specifických výrob ve vazbě na příslušné obory vzdělání [±] Prohlubující se liberalizace trhu práce, odstraňování bariér přeshraniční a mezinárodní mobility pracovních sil [-] Nižší úroveň vzdělanosti oproti průměru ČR [-] Nesoulad nabídky oborů vzdělání s požadavky trhu

	[-] Snižování počtu volných pracovních míst současně s rostoucím počtem nezaměstnaných [-] Nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení [-] Rezervy v tvorbě a využívání nástrojů k začleňování specifických skupin na trh práce [-] Mezi problematické skupiny patří ženy, občané se zdravotním postižením, absolventi škol, lidé starší 50 let [-] Pracovní místa jsou obsazována zahraničními pracovními silami, hlavně z Polska, Slovenska a Ukrajiny	práce [-] Růst nezaměstnanosti, především dlouhodobé [-] Nedostatečná podpora adaptability a mobility pracovní síly ze strany státu i občanů [-] Zvyšování nedostatku zručných řemeslníků a kvalifikovaných technických odborníků [-] Nečekané dopady změny legislativy a sociální reformy

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Efektivita trhu práce** patří kraji 11. místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Efektivita trhu práce v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,0
Středočeský kraj	2,1
Jihočeský kraj	2,4
Královéhradecký kraj	2,6
Jihomoravský kraj	2,7
Plzeňský kraj	2,8
Pardubický kraj	2,8
Zlínský kraj	3,1
Vysočina kraj	3,5
Moravskoslezský kraj	3,6
Liberecký kraj	**3,9**
Olomoucký kraj	4,0
Ústecký kraj	4,1
Karlovarský kraj	4,2

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR" (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Efektivita trhu práce na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Produktivita práce, zaměstnanost a nezaměstnanost	**XX**	**X**	**X**	**XX**	**XX**	**-**	**XX**	**X**	**XX**	**XX**	**X**	**XX**	**X**
Efektivita a flexibilita trhu práce	XX	X		XX	XX	-	XX	X	X	XX	X	X	
Struktura zaměstnanosti	X	X	X	XX	XX	-	X	X	XX	X		XX	X
Kvalita politiky zaměstnanosti	X			X	X	-	X	X	X		X	X	X
Rovné příležitosti					X	-							

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Efektivita trhu práce v Libereckém kraji:**

Vyšší míra registrované nezaměstnanosti ve srovnání s úrovní v celé ČR	B2
Snižování počtu volných pracovních míst současně s rostoucím počtem nezaměstnaných	B2
Nízká míra zaměstnanosti a nízká produktivita práce, průměrný hrubý měsíční plat ve srovnání s ostatními kraji v ČR	B2
Existence oblastí s nepříznivými ukazateli zaměstnanosti a existence regionů se soustředěnou podporou státu	B2,E4
Krajské saldo pracovní dojížďky je záporné, 1/3 pracujících vyjíždí za svým zaměstnáním mimo obec	B2
Vysoký podíl zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu	B2
Nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení	B1
Rezervy v tvorbě a využívání nástrojů k začleňování specifických skupin na trh práce	B2
Mezi problematické skupiny patří ženy, občané se zdravotním postižením, absolventi škol, lidé starší 50 let	B2
Pracovní místa jsou obsazována zahraničními pracovními silami, hlavně z Polska, Slovenska a Ukrajiny	B2
Nesoulad nabídky oborů vzdělání s požadavky trhu práce	B2
Nižší úroveň vzdělanosti oproti průměru ČR	B1
Růst nezaměstnanosti, především dlouhodobé	B2
Nedostatečná podpora adaptability a mobility pracovní síly ze strany státu i občanů	B2
Zvyšování nedostatku zručných řemeslníků a kvalifikovaných technických odborníků	B2
Nečekané dopady změny legislativy a sociální reformy	X
Prohlubující se liberalizace trhu práce, odstraňování bariér přeshraniční a mezinárodní mobility pracovních sil	B2

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012

Pilíř Velikost trhu

1. úroveň: Celkový tržní potenciál

Za základní veličinu konkurenceschopnosti území, do které se skrze prodané zboží a poskytnuté služby promítá potenciální velikost trhu, můžeme považovat výši reálného HDP. Liberecký kraj se ukazatelem HDP na 1 obyvatele řadí mezi regiony s podprůměrnou ekonomickou výkonností (13. místo v mezikrajském srovnání v roce 2010). Hodnoty ukazatele absolutní výše reálného HDP v Kč řadí Liberecký kraj mezi regiony s podprůměrným tržním potenciálem (13. místo v mezikrajském srovnání v roce 2010).

2. úroveň: Velikost produkční základny

Produkční základna regionu je determinována především toky zboží, služeb a investic. Objem exportu odráží tržby za zboží a služby, které uspěly na zahraničních trzích. V absolutním objemu exportu patří Liberecký kraj v mezikrajském srovnání k podprůměrným regionům (88,7 mld. Kč v roce 2010, 12. místo mezi kraji). Více než 92% exportu v roce 2010 tvoří stroje a dopravní prostředky (52,6%), tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu (23,6%) a průmyslové spotřební zboží (16,5%). 72,3% exportu z kraje je realizováno do zemí Evropské unie. Toky přímých zahraničních investic (PZI) jsou sledovány ve statistikách ČNB a Liberecký kraj vykazuje průměrné hodnoty, v mezikrajském srovnání 8. místo (58,4 mld. Kč; data 2009). Nelze určit, zda je tento stav zapříčiněn vlivy mimo kontrolu kraje (odliv PZI z celé ČR za levnější pracovní silou, „nasycenost" PZI v kraji) nebo nedostatečnými podmínkami a aktivitami pro lákání investorů (nevyhovující infrastruktura, průmyslové zóny v nevhodných lokacích apod.). V neposlední řadě jsou důležité finanční ukazatele obratu a ziskovosti firem v kraji. Bohužel tyto nejsou oficiálně statisticky sledovány a závisí pouze na ochotě firem poskytovat údaje o své finanční výkonnosti.

2. úroveň: Kupní síla obyvatelstva

Kupní síla obyvatelstva regionu je určena počtem obyvatel a množství volných peněžních prostředků, které mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, úspory nebo akumulaci nehmotných a hmotných aktiv. Počet obyvatel v kraji má dlouhodobě mírně rostoucí tendenci. K 31. 12. 2010 zde žilo 439 942 obyvatel, z nichž bylo 51% žen. V mezikrajském srovnání patří Liberecký kraj k populačně menším regionům (13. místo; údaje roku 2010). Vývoj čistého disponibilního důchodu domácností (ČDDD) vykazuje rostoucí tendenci od roku 2007. V mezikrajském srovnání patří Liberecký kraj v absolutní hodnotě ČDDD spíše k podprůměrným (13. pozice v roce 2010) a v ukazateli ČDDD na obyvatele k průměrným (7. pozice v roce 2010), ovšem v hodnotách obou dvou ukazatelů je stále pod průměrem ČR. Je faktem, že pro velké podniky s vazbou na nadnárodní hodnotové řetězce je uspokojení této regionální poptávky marginální. Využití regionální kupní síly obyvatelstva je naopak důležité pro malé a střední podniky, které jsou navázány na hodnotové řetězce, kde konečným trhem je právě regionální trh.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Velikost trhu	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Celkový tržní potenciál *Velikost produkční základny* *Kupní síla obyvatelstva*	[+] Mírný růst čistého disponibilního důchodu domácností [±] Průměrný příliv zahraničních investic	[±] Vývoj/dopady hospodářské situace EU – vliv na poptávku po českém exportu [±] Závislost na exportu do EU (72,3%)

	[-] Nižší úroveň ekonomické výkonnosti regionu (HDP/obyv. , absolutní výše) [-] Nižší počet obyvatel regionu	[-] Další pokles přímých zahraničních investic do regionu

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Velikost trhu** patří kraji 13. místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Velikost trhu v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,0
Středočeský kraj	1,7
Jihomoravský kraj	1,7
Moravskoslezský kraj	1,7
Ústecký kraj	2,7
Jihočeský kraj	3,0
Plzeňský kraj	3,0
Královéhradecký kraj	3,0
Olomoucký kraj	3,0
Zlínský kraj	3,0
Pardubický kraj	4,0
Vysočina kraj	4,0
Liberecký kraj	**4,4**
Karlovarský kraj	5,0

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR“ (ÚRR, 2011).

- **Vazby pilíře Velikost trhu na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	**Pilíře konkurenceschopnosti**												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Celkový tržní potenciál	**XX**	**X**	**X**	**X**	**X**	**XX**	**-**	**X**	**X**	**XX**	**X**	**X**	**X**
Velikost produkční základny	XX	X	X	X	X	XX	-	XX	XX	XX	X	X	X
Kupní síla obyvatelstva	XX		XX	XX	XX	XX	-		X	X	X	X	X

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X“ (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Velikost trhu v Libereckém kraji:**

Nižší úroveň ekonomické výkonnosti regionu (HDP/obyv., absolutní výše)	A1
Vývoj/dopady hospodářské situace EU – vliv na poptávku po českém exportu	A1
Závislost na exportu do EU (72,3%)	A1
Průměrný příliv zahraničních investic	A1
Další pokles přímých zahraničních investic do regionu	A1,A2
Nižší počet obyvatel regionu	X

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013

Pilíř Technologická připravenost

1. úroveň: Rozvinutost informačních a telekomunikačních sítí

Liberecký kraj v oblasti informačních a komunikačních technologií (ICT) oproti republikovému průměru zaostává, což je nejen z hlediska hospodářského růstu i rychlého a celoplošně pokrytého předávání informací jak pro běžné, tak pro krizové stavy, ale i z hlediska bezpečného udržitelného růstu nežádoucí. Podíl domácností vybavených osobními počítači v roce 2010 dosahoval 49,4 % (ČR – 59,3%) a podíl domácností s připojením k internetu ve stejném roce byl 47,6 % (ČR – 56,0%). I přes to, že Liberecký kraj patří ke krajům s nižším procentem vybavenosti domácností informačními technologiemi, jednotlivé složky nových technologií se dlouhodobě nacházejí ve velmi dynamickém meziročním růstu, za poslední 2 roky se oba podíly domácností zvýšily o 9%. Četnost a dostupnost odborníků v oblasti informačních technologií je v Libereckém kraji průměrná. Podíl firem v oboru informačních a komunikačních technologií s počtem zaměstnanců nad 50 osob na celkovém počtu firem s více jak 50 zaměstnanci je spíš podprůměrný.

2. úroveň: Efektivní využívání ICT

Liberecký kraj oproti celorepublikovému průměru mírně zaostává v podílu jednotlivců používajících počítač a internet. Osobní počítač v Libereckém kraji používalo v roce 2010 téměř 56% jednotlivců (ČR - 64,1%) a internet cca 54% jednotlivců (ČR – 61,8%) Důležitou součástí oblasti informačních technologií je také jejich zavádění a rozvoj v rámci veřejné správy (e-Government) a zajištění rovného přístupu k těmto technologiím v Libereckém kraji.

2. úroveň: Struktura a vybavenost území ICT

V roce 2010 bylo 100 % obecních úřadů v Libereckém kraji připojeno k internetu. Cca 9,4 % obcí poskytuje pro své obyvatele bezplatné připojení k internetu (ČR – 10,4 %) a téměř 80 % poskytuje bezplatný přístup občanům v prostorách úřadů (ČR – 73 %). Nejmenší podíl obcí bez přístupu k internetu jsou malé obce do 500 obyvatel (77,5 %).

2. úroveň: Kvalita lidských zdrojů v oblasti ICT

O rozšířenosti výuky ICT ve školství vypovídá počet počítačů celkem a s připojením k internetu na základních školách (1. stupeň) přepočtený na 100 žáků, který za poslední roky roste a je v Libereckém kraji mírně nadprůměrný (17,2% a 15,9%). Počet IT odborníků v kraji roste, ale je ve srovnání s ostatními kraji nízký, jejich průměrná hrubá měsíční mzda (vztažená k průměrné hrubé mzdě v kraji) je však nadprůměrná, což vypovídá o atraktivitě tohoto oboru.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Technologická připravenost	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Rozvinutost informačních a telekomunikačních sítí *Efektivní využívání ICT* *Struktura a vybavenost území ICT* *Kvalita lidských zdrojů v oblasti ICT*	[+] Všechny obecní úřady v Libereckém kraji jsou napojeny na internet, 80% jich poskytuje bezplatný přístup občanům [+] Nadprůměrný počet počítačů celkem a s připojením na internet na školách [±] Průměrná četnost a dostupnost odborníků v oblasti IT	[+] Další rozvoj ICT (potenciální zkracování vzdáleností a zlepšování komunikace) [+] Rychlejší a plynulá aplikace nových informačních a komunikačních technologií mezi všechny vrstvy obyvatel a do všech částí kraje

	[±] Nízký počet IT odborníků kraji, ale jejich průměrná hrubá měsíční mzda je nadprůměrná [-] Nízký podíl domácností vybavených osobním počítačem a připojených k internetu [-] Nízký podíl jednotlivců používajících počítač a internet	[±] Stále nové trendy a velmi rychlé změny v oblasti ICT [±] Rozvoj, dostupnost a kvalita ICT je ovlivněna soukromými vlastníky a provozovateli [-] Podprůměrný podíl firem v oboru informačních a komunikačních technologií

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Technologická připravenost** patří kraji předposlední místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi velmi podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Technologická připravenost v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,0
Jihomoravský kraj	1,6
Středočeský kraj	2,2
Královéhradecký kraj	2,5
Vysočina kraj	2,6
Plzeňský kraj	2,9
Zlínský kraj	3,0
Moravskoslezský kraj	3,1
Olomoucký kraj	3,2
Pardubický kraj	3,4
Jihočeský kraj	3,6
Ústecký kraj	3,8
Liberecký kraj	**4,1**
Karlovarský kraj	4,3

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR“ (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Technologická připravenost na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Rozvinutost informačních a telekomunikačních sítí	**X**	**X**	**X**	**X**	**XX**	**X**	**X**	**-**	**X**	**X**	**X**	**X**	**X**
Efektivní využívání ICT	X				XX	X	X	-	X	X	X	X	X
Struktura a vybavenost území ICT	X	X	X			X	X	-	X	X	X	X	
Kvalita lidských zdrojů v oblasti ICT	X		X	X	XX	X	X	-	X	X	X	X	

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X“ (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Technologická připravenost v Libereckém kraji:**

Nízký podíl domácností vybavených osobním počítačem a připojených k internetu	C4
Nízký podíl jednotlivců používajících počítač a internet	C4
Nízký počet IT odborníků kraji	C4
Rozvoj, dostupnost a kvalita ICT je ovlivněna soukromými vlastníky a provozovateli	C4
Stále nové trendy a velmi rychlé změny v oblasti ICT	C4
Podprůměrný podíl firem v oboru informačních a komunikačních technologií	C4

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Informační strategie
- Koncepce výstavby a rozvoje informačních systémů krizového řízení a integrovaného záchranného systému Libereckého kraje

Pilíř Sofistikovanost podnikání

1. úroveň: Zastoupení sofistikovaných oborů v ekonomice regionu

K sofistikovaným oborům, které lze vyjádřit dle klasifikace ekonomických činností CZ-NACE sektory J a K (informační a telekomunikační technologie, finance a pojišťovnictví), se vztahuje několik základních ukazatelů. Ukazatel zaměstnanosti v sofistikovaných oborech nabývá v Libereckém kraji v mezikrajském srovnání podprůměrných hodnot (2,6% v roce 2009, 13. místo). Dalším ukazatelem je podíl firem s 10 a více zaměstnanci v sofistikovaných sektorech. Zde dosahuje Liberecký kraj v mezikrajském srovnání podprůměrných hodnot (3,4% v roce 2009, 12. místo). Toky investic jsou sledovány ve statistikách ČNB. I když v Libereckém kraji od roku 2007 roční objem přímých zahraničních investic roste, tak stále vykazuje 8. pozici v mezikrajském srovnání (58,4 mld. Kč v roce 2009).

2. úroveň: Efektivita zahraničních investic a exportní výkonnost krajů

Primární je schopnost regionu přilákat přímé zahraniční investice (PZI), umožnit podnikům regionu se synergicky napojit na PZI a využít ji pro svůj rozvoj a v neposlední řadě je žádoucí zajistit, aby docházelo k reinvestici zisku z PZI, a to opět v regionu. Reinvestovaným ziskem se myslí podíl přímého investora (v poměru k přímé majetkové účasti) na hospodářském výsledku nerozděleném formou dividend. V mezikrajském srovnání vykazuje kraj v roce 2009 průměrné hodnoty 58,4 mld. Kč (8. místo). Absolutní objem PZI nevykazuje identifikovatelný trend. Objem reinvestovaného zisku má naproti tomu od roku 2008 klesající trend a stejně tak poměr reinvestovaného zisku v poměru k objemu PZI (36,56% v 2007; 33,42% v 2008; 19,8% v 2009). Bohužel ke statistickému sledování PZI v krajích dle CZ-NACE nedochází a nelze proto posoudit strukturu PZI a jejich dopad do sofistikovaných oborů J a K. Intenzitu PZI vyjádřenou jako procento regionálního HDP vykazuje Liberecký kraj pro rok 2009 v hodnotě 0,03%.

2. úroveň: Struktura zázemí pro rozvoj sofistikovaného podnikání

Rozvoj územní nebo tematické kooperace v regionu vyjadřuje také počet fungujících a operujících klastrů. V Libereckém kraji mají sídlo dva klastry CLUTEX – technické textilie a Czech glass cluster . Potenciál rozvoje podnikání je podmíněn také existencí rozvojových ploch a podnikatelských zón. Liberecký kraj zpracovává a každoročně aktualizuje databázi greenfields (2010) a brownfields (2009). V kraji existuje 20 rozvojových ploch (greenfields), 347 brownfields a 8 průmyslových zón.

2. úroveň: Kvalita manažerských a podnikatelských dovedností

Odbornou vzdělanost podnikatelů včetně jejich zahraničních zkušeností a jazykové vybavenosti lze kvantifikovat na základě případného terénního šetření. Naproti tomu stranu nabídky služeb pro podnikatele lze pomocí identifikace stakeholders v této oblasti popsat vcelku přesně. Zásadní význam pro poradenství a vzdělávání podnikatelského sektoru mají aktivity Krajské hospodářské komory Libereckého kraje, která se zabývá poradenství pro své členy a pravidelným informováním o aktualitách v legislativě. V regionu dále působí regionální rozvojová agentura ARR - Agentura regionálního rozvoje, spol. s r.o., Enterprise Europe Network, Czechinvest a mnoho dalších poradenských firem v oblasti účetnictví, daňové problematiky, školení, certifikací a dotačního managementu.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Sofistikovanost podnikání	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Zastoupení sofistikovaných oborů v ekonomice regionu *Efektivita zahraničních investic a exportní výkonnost krajů* *Struktura zázemí pro rozvoj sofistikovaného podnikání* *Kvalita manažerských a podnikatelských dovedností*	[+] Klastry operující v regionu [+] Široká nabídky služeb nejen pro začínající podnikatele [-] Snižování reinvestovaného zisku z PZI [-] Nízká zaměstnanost v sofistikovaných oborech [-] Nízký počet podniků v sofistikovaných oborech	[-] PZI mimo sofistikované obory [-] Další snižování /odliv PZI

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Sofistikovanost podnikání** patří kraji 10. - 11. místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi mírně podprůměrné kraje.

- **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Sofistikovanost podnikání v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1
Jihomoravský kraj	2
Moravskoslezský kraj	2
Středočeský kraj	2,5
Olomoucký kraj	2,5
Jihočeský kraj	3
Plzeňský kraj	3
Pardubický kraj	3
Zlínský kraj	3
Liberecký kraj	**3,5**
Královéhradecký kraj	3,5
Ústecký kraj	4
Karlovarský kraj	4,5
Vysočina kraj	5

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR“ (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Sofistikovanost podnikání na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Zastoupení sofistikovaných oborů v ekonomice regionu	**X**	**X**	**X**	**X**	**XX**	**XX**	**XX**	**XX**	**-**	**XX**	**X**		
Efektivita zahraničních investic a exportní výkonnost krajů	X	X	X		XX	XX	XX	XX	-	XX	X		
Struktura zázemí pro rozvoj sofistikovaného podnikání					X	X	XX	X	-	XX	X		
Kvalita manažerských a podnikatelských dovedností				X	X	X	XX		-	XX	X		

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Sofistikovanost podnikání v Libereckém kraji:**

Další snižování /odliv PZI	A1
Nízký počet podniků v sofistikovaných oborech	A1,A2
Snižování reinvestovaného zisku z PZI	A1
Nízká zaměstnanost v sofistikovaných oborech	A1,B2
PZI mimo sofistikované obory	A1

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Regionální inovační strategie

Pilíř Inovace

1. úroveň: Produkce inovací

Struktura tržeb podniků z inovovaných produktů a služeb je jedním z ukazatelů, který odráží stupeň inovativnosti produktů a služeb, u kterých došlo k reálnému umístění na trhu. V Libereckém kraji dosáhl podíl tržeb za nové produkty v roce 2008 26,3%, za produkty nové pouze pro podnik pak 11,3% a za produkty nezměněné nebo málo modifikované pak 62,4%. Počet žádostí o udělení patentů u Evropského patentového úřadu (EPO) na milion obyvatel byl v roce 2008 celkem 16,131, což je hodnota nad průměrem ČR (13,059) a v mezikrajském srovnání představuje 6. místo. Přihlašovatelé z kraje podali v roce 2010 v ČR celkem 57 patentových přihlášek, což je hodnota pod průměrem ČR (62) a v mezikrajském srovnání představuje 5. pozici. Počet zaměstnanců pracujících ve výzkumu a vývoji má v kraji od roku 2009 rostoucí trend. V roce 2010 celkem 1338 přepočtených osob, což je hodnota pod průměrem ČR (3735) a v mezikrajském srovnání představuje 11. pozici.

2. úroveň: Efektivita výdajů na výzkum a vývoj a inovace

Efektivita je determinována především dostupností a využíváním finančních prostředků na výzkum a vývoj (VaV). Celkové výdaje na výzkum a vývoj v kraji byly v roce 2010 1,45 mld Kč, což představuje 1,23% regionálního HDP. Hodnota na úrovni ČR byla v roce 2010 1,56% HDP. V mezikrajském srovnání jde o hodnotu průměrnou a představuje 6. pozici. Podíl veřejných výdajů na výzkum a vývoj na celkových výdajích byl v roce 2010 18,34%, což odpovídá 0,23% HDP regionu. Podíl soukromých výdajů na výzkum a vývoj na celkových výdajích byl v roce 2010 81,66%, což odpovídá 1% HDP regionu. Struktura nákladů podle druhu činnosti u podniků s technickou inovací v kraji dává představu o podílu výdajů firem na vnitřní výzkum a vývoj k celkovému objemu výdajů na inovace. V roce 2008 byl tento podíl 51,1% a v mezikrajském srovnání představoval 4. nejlepší hodnotu. Liberecký kraj měl v letech 2006-2008 v mezikrajském srovnání druhý nejvyšší podíl technicky inovujících podniků, které obdržely podporu z fondů Evropské unie (13,7%). Podíl technicky inovujících podniků, které obdržely podporu z vládních zdrojů, byl 4,3 % a ze zdrojů místních nebo regionálních úřadů pak 0 %. V roce 2011 vznikl nový program v rámi Grantového fondu Libereckého kraje zaměřený na podporu inovací – Regionální inovační program.

2. úroveň: Struktura kapacit pro výzkum a vývoj a inovace

Výzkumný a inovační profil regionu je obvykle reprezentován několika zásadními a pro region progresivními odvětvími, do kterých se soustředí kapacity výzkumné a aplikační sféry a které generují nejvíce výzkumných a inovačních výsledků. Struktura podnikatelského sektoru může být vyjádřena podílem inovujících podniků na celkovém počtu podniků. Tento ukazatel nabýval v Libereckém kraji v letech 2006-2008 hodnoty 44,1%, což je podprůměrná hodnota v mezikrajském srovnání (13. pozice). Podíl technicky inovujících podniků na celkovém počtu podniků dosáhl v Libereckém kraji v letech 2006-2008 mírně nadprůměrných hodnot (33,1% ; 5. pozice v mezikrajském srovnání). Dalším determinantem vytvářejícím kapacit jsou technologické a vědeckotechnické parky. Dle údajů SVTP[2] operuje v Libereckém kraji jedna taková instituce (Technologický park při Výzkumném ústavu textilních strojů, a. s., Liberec). Veřejná správa (resp. Samospráva) může ovlivňovat oblast VaVaI skrze zpracování koncepčních dokumentů a na ně navazujících akčních plánů, do jejichž tvorby zapojí všechny klíčové hráče v regionu. Liberecký kraj má zpracovanou Regionální inovační strategii (2009) včetně akčního plánu. Strategie mapuje inovační prostředí, definuje jeho součásti, subjekty, partnery, vazby, potřeby, podmínky a hledá cesty k nastavení a zlepšení prostředí příznivého pro inovace.

2 Společnost vědeckotechnických parků ČR (http://www.svtp.cz)

2. úroveň: Kvalita kapacit pro výzkum a vývoj a inovace

Kvalita kapacit pro výzkum, vývoj a inovace (VaVaI) je především o schopnostech regionu vychovávat nadějné lidské zdroje, o schopnost si je udržet v regionu a případně o schopnostech nalákat další lidské zdroje z okolí (ostatní kraje ČR, zahraničí). Počet výzkumných pracovníků na 1000 ekonomicky aktivních obyvatel dosáhl v roce 2010 hodnoty 2,93 což je v mezikrajském srovnání 8. pozice. Studentů vysokých škol v oborech přírodních věd bylo v roce 2010 celkem 1567, což je 13. pozice v mezikrajském srovnání. Studentů vysokých škol v oborech technických věd bylo v roce 2010 celkem 2181, což je druhá nejhorší pozice v mezikrajském srovnání.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Inovace	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Produkce inovací *Efektivita výdajů na výzkum a vývoj* *Struktura kapacit pro výzkum a vývoj a inovace* *Kvalita kapacit pro výzkum a vývoj a inovace*	[+] Existence Regionální inovační strategie kraje [+] Vyšší podíl výdajů na výzkum a vývoj k HDP (ve srovnání s ostatními kraji v ČR) [+] Vyšší podíl technicky inovujících podniků [+] Úspěšně fungující vědeckotechnický park v regionu [-] Nízký počet inovujících podniků [-] Nízký počet VŠ studentů technického a přírodovědného směru [-] Nízký počet výzkumných pracovníků	[+] Prostředky strukturálních fondů EU jako možnost pro rozvoj investičních i neinvestičních projektových VaV záměrů [+] Podpora investic a podnikání se zaměřením na výzkum, vývoj a inovace [+] Zvyšování zájmu o technické obory (ZŠ,SŠ,VŠ) [+] PR VaVaI aktivit v zahraničí [+] Lákání zahraničních a mimokrajských VaV pracovníků [-] Odliv VaV kapacit mimo region

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

V rámci výsledného syntetického ukazatele pilíře **Inovace** patří kraji 12. místo a řadí tak Liberecký kraj v této oblasti mezi podprůměrné kraje.

➢ **Výsledný syntetický ukazatel pilíře Inovace v mezikrajském srovnání:**

Hlavní město Praha	1,9
Jihomoravský kraj	2,1
Středočeský kraj	2,5
Jihočeský kraj	2,6
Královéhradecký kraj	2,7
Plzeňský kraj	2,8
Olomoucký kraj	2,9
Pardubický kraj	3,0
Moravskoslezský kraj	3,2
Zlínský kraj	3,3
Ústecký kraj	3,6
Liberecký kraj	**3,8**
Vysočina kraj	3,9
Karlovarský kraj	4,6

Pozn.: Vypočtený syntetický ukazatel byl převzat z dokumentu „Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR" (ÚRR, 2011).

➢ **Vazby pilíře Inovace na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř indexu konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	**Pilíře konkurenceschopnosti**												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Produkce inovací	**XX**	**X**	**X**	**XX**	**XX**	**XX**	**XX**	**X**	**XX**	**-**	**X**		
Efektivita výdajů na výzkum a vývoj	XX					XX	XX		XX	-	X		
Struktura kapacit pro výzkum a vývoj a inovace	X	X			XX	XX	XX	X	XX	-	X		
Kvalita kapacit pro výzkum a vývoj a inovace	X		X	XX	XX	XX	X		XX	-	X		

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby pilíře Inovace v Libereckém kraji:**

Nízký počet inovujících podniků	A1,A2
Odliv VaV kapacit mimo region	A2
Nízký počet VŠ studentů technického a přírodovědného směru	B1
Nízký počet výzkumných pracovníků	A2

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Regionální inovační strategie

Téma Venkov

1. úroveň: Kvalitní život na venkově

Stávající vymezení venkova v Libereckém kraji je založeno na použití kritéria počtu trvale bydlících, do venkova jsou zahrnuty obce do 2000 obyvatel. Takto vymezený venkov tvoří 60% rozlohy a 86% obcí kraje, žije v něm 24% obyvatel kraje. Liberecký kraj je tvořen převážně malými obcemi. Obce o velikosti 300 – 999 obyvatel se podílejí na počtu obcí 40% a žije v nich 12 % obyvatel. Obcí do 300 obyvatel je celá třetina, žijí v nich však pouze 3 % obyvatel. Z tohoto hlediska je potřeba věnovat větší pozornost řešení problémů malých, venkovských, periferních a hospodářsky slabých oblastí. Hustota zalidnění na venkově je 51,1 obyvatel na km^2 (ve městech 298,3 obyv./km^{2}a průměr za kraj je 138,3 obyv./km^2).

2. úroveň: Hospodářství včetně zemědělství

Intenzita podnikatelské aktivity je nepatrně vyšší na venkově (15,5 podnikatelských subjektů na 100 ekonomicky aktivních obyvatel) ve srovnání s městy a krajským průměrem (oba 15,3). V letech 2001 – 2008 však rostl počet ekonomických subjektů rychleji na venkově než ve městech, což platilo u subjektů celkem i v terciárním sektoru. Z hlediska zaměstnanosti se podíl primárního sektoru postupně snižuje. Podíl zaměstnaných v primárním sektoru (zemědělství, lesnictví a rybolov) ve venkovském prostoru (7,7% v roce 2001) významně převyšuje krajský průměr (2,9%) a tedy i hodnotu v městském prostoru (1,6%). Zemědělství Libereckého kraje je ovlivněno horským charakterem kraje a velkým množstvím ploch s vyšším stupněm ochrany přírody. V posledním desetiletí došlo k útlumu zemědělské činnosti. Strukturální změny se promítly do poklesu podílu orné půdy a nárůstu podílu trvalých travních porostů, což je předpokladem pro pastevní chov zvířat. Problémem však je nárůst ploch ležících ladem. Vzhledem k vysoké lesnatosti kraje hraje lesnictví významnou roli v primárním sektoru a v údržbě krajiny. Rozmanité klimatické podmínky vytvářejí prostor pro pěstování široké škály plodin, což můžeme považovat za jeden ze stabilizujících prvků zemědělské výroby. V posledních letech nabývá na důležitosti mimoprodukční funkce zemědělství, do které lze zahrnout pěstování řepky, energetických plodin, agroturistiku i tzv. uvádění půdy do klidu. Ekologické zemědělství má dobrou základnu pro svůj další rozvoj (podíl ekologického zemědělství tvoří více jak 10% obhospodařované zemědělské půdy v kraji).

2. úroveň: Infrastruktura a životní prostředí

Liberecký kraj, nevyjímaje jeho venkov a krajinu, má z důvodu své „pohraniční“ lokalizace oproti vnitrozemí ČR své specifické problémy. Značné disparity mezi mikroregiony i jejich vzájemnými částmi, spojené s nedávným historickým vývojem pohraničí, se projevují i v rámci kraje samotného. Současná podoba kraje, resp. stav jeho venkova, je dána hlavně před- a poválečným vývojem zdejšího osídlení a hospodaření v tzv. Sudetech. Na venkově je velké množství neobydlených domů, které převážně slouží k rekreaci, celkově je domovní fond ve venkovských obcích starší než ve městech. V období 2001 – 2008 na venkově bylo dokončeno více bytů (3,3 bytů/1000 obyv.) než ve městech (2,4 bytů/1000 obyv.) a v celém kraji (2,6 bytů/1000 obyv.). Technická infrastruktura a napojení obcí na inženýrské sítě mnohdy nedosahují potřebné úrovně. Dalším problémem některých venkovských lokalit je kvalita a nízká dostupnost poskytovaných zdravotních, sociálních a dalších občanských služeb, malá podpora základního školství či zúžená nabídka kulturních a sportovních aktivit. Kladem venkova je čisté životní prostředí.

2. úroveň: Lidský kapitál a kvalita života

Pro venkovský prostor v kraji je typické vyšší zastoupení osob se základním vzděláním (vč. neukončeného) a osob se středním odborným vzděláním bez maturity (vč. vyučených) ve srovnání s městským prostorem. Podíl vysokoškoláků na venkově v roce 2001 byl 4,2% oproti 7,9% ve městech (krajský průměr 7,0%). Ke

konci roku 2008 dosahovala míra nezaměstnanosti ve venkovském prostoru Libereckého kraje 7,7%, což je o 0,9 procentního bodu více oproti městskému a 0,7 p.b. oproti krajskému průměru. Výraznější rozdíl byl v počtu uchazečů o zaměstnání na 1 pracovní místo, kdy na venkově činil 12,0 a ve městech 6,5 (krajský průměr 7,3 uchazečů/1 prac. místo). Stárnutí venkovské populace ukazuje index stáří, který postupně roste (91,4 v roce 2008), ale je stále nižší než městský (94,6) či krajský průměr (93,9). Celkově je věkové složení populace kraje včetně venkova příznivé ve srovnání s ostatními kraji. Celkový přírůstek na 1000 obyvatel byl v období 2001-08 na venkově vyšší (8,0) než ve městech (1,0), největší podíl tvořila migrace (9,1), neboť přirozený přírůstek byl záporný (-1,1).

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Venkov	Endogenní faktory	Exogenní vlivy
Kvalitní život na venkově *Hospodářství včetně zemědělství* *Infrastruktura a životní prostředí* *Lidský kapitál a kvalita života*	[+] Větší intenzita bytové výstavby na venkově než ve městech [+] Intenzita podnikatelé aktivity je nepatrně vyšší na venkově než ve městech, vyšší podíl primárního sektoru [±] Venkov tvoří obce do 2000 obyvatel (86% všech obcí) s nízkou hust. zalidnění [±] Na venkově žije 24% všech obyvatel na 60% rozlohy Libereckého kraje [±] Specifické postavení příhraničního venkovského prostoru v oblasti bývalých Sudet [±] Vysoký podíl travních porostů vhodných k pastev. chovu, nárůst ploch ležících ladem, vysoká lesnatost [±] Příznivý index stáří, celkový přírůstek obyvatel na venkově [-] Vyšší míra nezaměstnanosti a nižší úroveň vzdělanosti na venkově [-] Nízká dostupnost veřejných služeb a nevyhovující infrastruktura na venkově	[+] Stabilizace venkovského obyvatelstva, růst kvality bydlení na venkově [+] Využití potenciálu rozvoje mimoprodukční funkce zemědělství a ekologického zemědělství [-] Prohlubování specifických problémů periferních, venkovských a hospodářsky slabých oblastí kraje [-] Pokračující úbytek pracovních míst na venkově [-] Zastavení či zpomalení procesu restrukturalizace zemědělství [-] Negativní vliv neobhospodařované zemědělské půdy na krajinný ráz [-] Nekoncepční státní zemědělská politika

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

- **Vazby tématu Venkov na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Kvalitní život na venkově	**XX**	**XX**	**XX**	**X**	**X**	**XX**	**X**	**X**		**X**	**X**	**-**	**XX**
Hospodářství včetně zemědělství	XX	XX	X	X	X	XX	X	X		X		-	XX
Infrastruktura a životní prostředí	XX	XX	X					X			X	-	XX
Lidský kapitál a kvalita života	XX	XX	XX	X	X	X		X			X	-	XX

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X“ (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

- **Rozhodující problémy a hrozby tématu Venkov v Libereckém kraji:**

Vyšší míra nezaměstnanosti a nižší úroveň vzdělanosti na venkově	B2,E3
Pokračující úbytek pracovních míst na venkově	B2,E3
Nízká dostupnost veřejných služeb a nevyhovující infrastruktura na venkově	E3,E6
Prohlubování specifických problémů periferních, venkovských a hospodářsky slabých oblastí kraje	E2,E3,E4
Zastavení či zpomalení procesu restrukturalizace zemědělství	A3
Negativní vliv neobhospodařované zemědělské půdy na krajinný ráz	A3,D3
Nekoncepční státní zemědělská politika	X

- **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**
  - Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
  - Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013

Téma Cestovní ruch a kultura

1. úroveň: Turistický a kulturní potenciál

Území Libereckého kraje se vyznačuje velkou pestrostí zastoupených krajinných typů – od pahorkatin přes vrchoviny až po hornatiny: Krkonoše, Jizerské hory, Ještědský hřbet, Lužické hory. Vzhled území je v řadě případů zpestřován vypreparovanými odolnějšími horninovými tělesy, která dnes tvoří kužely, homole a jiné atraktivní útvary – např. vrcholy Trosky, Vyskeř, Kozákov, Ralsko, Bezděz, Luž, Hvozd. V pískovcích došlo erozní činností vody ke vzniku známých skalních měst (Hruboskalsko, Maloskalsko, Kokořínsko aj.), ve vápencích a dolomitech vznikly jeskyně a jiné krasové tvary (např. Bozkovské jeskyně). Výsledkem všech zmíněných fyzickogeografických pochodů je scénicky i environmentálně mimořádně hodnotná krajina, v níž bylo vyhlášeno šest velkoplošných chráněných území - národní park Krkonoše, CHKO Jizerské hory, Český ráj, Lužické hory, České Středohoří a Kokořínsko.

Na území Libereckého kraje se v současné době nachází přibližně 2250 nemovitých kulturních památek, z nichž 11 je prohlášeno národními kulturními památkami. V území působí také řada muzeí, galerií, několik divadel, botanická a zoologická zahrada, zábavní centra, sakrální stavby, lidová architektura. K zajímavým stavbám patří rozhledny, které můžeme označit za jisté specifikum území, které dominují především v Jizerských horách. Ve dvou střediscích kraje je také rozvinuto lázeňství, významná jsou i střediska letních pobytů u vody (Máchovo jezero). Atraktivitu kraje doplňuje jeho příhodná poloha u hranic se SRN a Polskem, jejich průchodnost a nabídka komplexních sportovních zařízení pro letní a zimní aktivity a postupné vytváření prázdninového regionu v rámci Euroregionu Nisa.

2. úroveň: Turistická atraktivita regionu

Cestovní ruch v Libereckém kraji má silné tradice a dlouhodobě patří v kraji mezi obory hospodářství s významným ekonomickým přínosem. Výhodou mnoha oblastí cestovního ruchu v kraji je jejich komplexnost, čímž si návštěvník může vybrat z velmi širokého spektra zimních i letních možností a aktivit, jak chce trávit svůj volný čas. Některá turistická střediska či regiony (Krkonoše, Jizerské hory, Český ráj) jsou však v hlavních sezónách často přetížená a aktivita v nich přesahuje limity daného území. Proto je velmi důležité, aby se při jejich dalším rozvoji i rozvoji celého kraje k těmto podmínkám přihlíželo a podle nich se aplikoval kvalitativní nebo naopak kvantitativní rozvoj do daného území.

Mezi základní a nejčastěji používané prvky marketingu v cestovním ruchu prováděné běžně na úrovni turistických destinací jsou především aktivity činěné pro konečného příjemce – hosta, tedy reklama a její reklamní prostředky, internetová prezentace turistické nabídky, podpora prodeje, přímý prodej, public relations, sponzoring a další. Nabídka ucelených a komplexních turistických programů a produktů je pro potenciálního zákazníka nejdokonalejší možnou službou.

Jednou z výrazných slabých stránek v rozvoji cestovního ruchu na regionální i lokální úrovni je velmi roztříštěná koordinace, existence a fungování jeho organizačních struktur. Slabou stránkou je fakt, že management již existujících struktur nemá žádnou dlouhodobou finanční jistotu. Je zapotřebí vytrvale podporovat budování profesionální organizace cestovního ruchu v Libereckém kraji a zajistit její udržitelnost. Nezbytnou podmínkou nejen úspěšného fungování organizační struktury, ale celého cestovního ruchu v kraji, je kvalitní a odpovídající rozvoj lidských zdrojů. Profesní úroveň mnoha poskytovatelů služeb v cestovním ruchu má dosud jen nižší až průměrnou kvalitu.

2. úroveň: Infrastruktura cestovního ruchu

Liberecký kraj je významnou destinací zahraničních i domácích návštěvníků. Existuje zde v současnosti přibližně 777 hromadných ubytovacích zařízení s 38 tisíci lůžky (rok 2010) a návštěvnost kraje se pohybuje kolem 632 tisíc hostů ročně (6. místo v ČR v roce 2010). Podobně významné postavení zaujímají z hlediska lůžkových kapacit i realizované návštěvnosti největší turistická centra Libereckého kraje – Doksy, Harrachov, Rokytnice nad Jizerou a Liberec a Jablonec nad Nisou. Pro náročnou klientelu není v Libereckém kraji k dispozici ani jeden pětihvězdičkový hotel, čtyřhvězdičkových hotelů je v kraji pouze 9. Převládají spíše penziony, ubytování v soukromí a jiná ubytovací zařízení. V rámci kraje je nejvíce ubytovacích zařízení soustředěno v okresech Semily – 332, tj. 42,7% krajského úhrnu (2010) a Jablonec nad Nisou - 243, tj. 31,5 % (2010). Návštěvnost v posledních letech stagnuje či dokonce klesá.

Kromě nabídky široké škály ubytovacích a stravovacích kapacit (základní turistická infrastruktura) je třeba zajišťovat potřebnou infrastrukturu pro pěší turistiku, cykloturistiku, lyžování, vodní a další sporty (doprovodná turistická infrastruktura) a o doprovodnou dopravní infrastrukturu. Předmětem těchto snah by mělo být dobudování odpovídajícího typu scházející infrastruktury a účinná podpora zlepšení struktury a kvality stávajících služeb. Kromě vlastní infrastruktury je nezbytné pečovat také o atraktivity cestovního ruchu, tj. o přírodní, kulturní, kulturně-historické a technické památky.

2. úroveň: Kultura a volný čas

Nabídka kulturního vyžití je v kraji velmi nerovnoměrná. Nejširší nabídku kulturních služeb lze využít na Liberecku (vliv krajského města a soustředění největšího počtu profesionálních kulturních zařízení). Hůře jsou na tom s kulturním vyžitím např. obyvatelé a návštěvníci Frýdlantska a většiny menších obcí. Ti musí za kulturou dojíždět do větších správních center. Liberecký kraj je krajem s bohatou kulturní tradicí oblastí Pojizeří a Podještědí. Má tedy z čeho vycházet a na co navazovat. Zájem veřejnosti o sportovní aktivity je značný, rozvoj sportu ovšem brzdí, podobně jako v jiných oblastech, nedostatek financí.

Rozvoj a udržení volnočasových aktivit je velmi důležité nejen pro rozšíření a obohacení nabídky kulturního vyžití v obcích a městech, ale především jde o zapojení obyvatel do místního dění, posilování občanské společnosti, podporu veřejného zdraví, přeshraniční spolupráce a předcházení působení negativních vlivů především u dětí a mládeže. Podpora těchto aktivit by měla mít kooperativní charakter, zdrojem by měly být veřejné rozpočty na úrovni obcí, kraje a státu. Kooperativní financování se zapojením veřejných a soukromých prostředků se stává mnohdy jediným možným způsobem financování velkých kulturních projektů.

- **Endogenní a exogenní faktory:**

Cestovní ruch a kultura	**Endogenní faktory**	**Exogenní vlivy**
Turistický a kulturní potenciál *Turistická atraktivita regionu* *Infrastruktura cestovního ruchu* *Kultura a volný čas*	[+] Příznivé přírodní podmínky pro cestovní ruch (vhodné přírodní a kulturní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, sportu a rekreace, velké množství nemovitých kulturních památek) [+] Velký potenciál a pestrá nabídka individuálního ubytování, vysoce nadprůměrná úroveň podnikatelské aktivity v oboru pohostinství a ubytování	[+] Koordinace marketingu cestovního ruchu se sousedními kraji, polskou a německou stranou [+] Vzestup zájmu o pořádání význačných mezinárodních sportovních a kulturních akcí, rozvoj kongresové turistiky a dalších specifických forem [+] Přísun prostředků pro využití potenciálu méně

	[+] Rostoucí síť informačních center a informačních systémů pro turisty, hustá síť značených tras [+] Konání kulturních a sportovních atraktivit nadregionálního významu [+] Aktivní činnost spolků a občanských sdružení v oblasti kultury, sportu, volnočasových aktivit [-] Nízká kvalita základních a nedostatek doplňkových služeb v cestovním ruchu, absence ucelených produktů cestovního ruchu a velký negativní vliv sezónnosti na rozsah nabízených služeb [-] Chybějící územní studie základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu [-] Přetížení známých středisek cestovního ruchu [-] Absence rozdělení kompetencí a financování destinačního managementu pro rozvoj cestovního ruchu na některých organizačních úrovních kraje [-] Špatný technický stav mnohých kulturních a sportovních zařízení, nedostatek financí na provoz a údržbu památek [-] Nedostatečné zázemí pro kulturní a volnočasové aktivity v menších obcích, nedostatečné finanční zajištění	zatížených, turisticky zajímavých území pro účely cestovního ruchu [+] Vhodné podmínky pro participaci veřejného a soukromého sektoru na jednotlivých aktivitách cestovního ruchu, podpora podnikání v cestovním ruchu [+] Certifikace ubytovatelů z hlediska kvality poskytovaných služeb [-] Relativní pokles atraktivity území Libereckého kraje v důsledku malého meziregionálního vzájemného propojení [-] Nedostatečná úroveň spolupráce subjektů cestovního ruchu, zejména mezi veřejnou a soukromou sférou v rámci ČR [-] Poškození památek a přírodních krás cestovním ruchem [-] Hrozba poklesu zájmu o tradiční destinace zimních sportů z důvodu konkurence jiných regionů [-] Konkurence velkých kulturních a sportovních akcí ze strany jiných regionů České republiky

Pozn.: Pozitivní faktory a vlivy jsou označeny [+], negativní faktory a vlivy [-], neutrální, příp. kladné i záporné [±].

➢ **Vazby tématu Cestovní ruch a kultura na ostatní pilíře indexu konkurenceschopnosti v Libereckém kraji:**

Pilíř konkurenceschopnosti (1. a 2. stupeň)	Pilíře konkurenceschopnosti												
	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Instituce	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Cestovní ruch a kultura	**X**	**X**				**X**	**XX**		**X**	**X**	**X**	**XX**	**-**
Turistická atraktivita regionu		X					X		X	X	X	XX	-
Infrastruktura cestovního ruchu	X	X				X	XX		X		X	X	-
Kultura a volný čas	X					X	X				X	X	-

Pozn.: Intenzita vazby je vyznačena prostřednictvím znaků „X" (0, 1 nebo 2 znaky), kdy XX je nejsilnější vazba.

➢ **Rozhodující problémy a hrozby tématu Cestovní ruch v Libereckém kraji:**

Nízká kvalita základních a nedostatek doplňkových služeb v cestovním ruchu, absence ucelených produktů cestovního ruchu a velký negativní vliv sezónnosti na rozsah nabízených služeb	A4
Hrozba poklesu zájmu o tradiční destinace zimních sportů z důvodu konkurence jiných regionů	A4
Absence rozdělení kompetencí a financování destinačního managementu pro rozvoj cestovního ruchu na některých organizačních úrovních kraje	A4
Konkurence velkých kulturních a sportovních akcí ze strany jiných regionů České republiky	A4,B4
Špatný technický stav mnohých kulturních a sportovních zařízení, nedostatek financí na provoz a údržbu památek	A4,B4,B5
Nedostatečná úroveň spolupráce subjektů cestovního ruchu, zejména mezi veřejnou a soukromou sférou v rámci ČR	A4
Chybějící územní studie základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu	A4
Nedostatečné zázemí pro kulturní a volnočasové aktivity v menších obcích, nedostatečné finanční zajištění	A4,B4,E3
Přetížení známých středisek cestovního ruchu	A4
Relativní pokles atraktivity území Libereckého kraje v důsledku malého meziregionálního vzájemného propojení	A4
Poškození památek a přírodních krás cestovním ruchem	A4,B5

➢ **Vazba na dokumenty Libereckého kraje:**

- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013
- Program rozvoje cestovního ruchu 2007 – 2013
- Koncepce účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji
- Program rozvoje cyklistické dopravy LK

Vazba témat na národní rozvojové priority ČR a návrhy Nařízení EU, rizika spojená s neřešením problémů

Síla vazby vyjádřená v následující tabulce vyjadřuje zároveň míru rizika pro plnění národní rozvojové rozvojové priority na území Libereckého kraje v případě neřešení dané problematiky.

- **Intenzita vazby a míra rizik spojených s neřešením témat v Libereckém kraji pro národní rozvojové priority ČR:**

Pilíře konkurenceschopnosti	Národní rozvojové priority ČR pro vymezení operačních programů pro programové období 2014 - 2020				
	Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky	Rozvoj páteřní infrastruktury	Zvyšování kvality a efektivity veřejné správy	Podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví	Integrovaný rozvoj území
Instituce	2	2	5	2	4
Makroekonomická stabilita	5	3	2	2	3
Infrastruktura	4	5	1	1	4
Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	1	1	1	5	4
Kvalita základního a středního vzdělávání	5	1	1	2	4
Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	5	1	3	1	2
Efektivita trhu práce	5	1	1	4	4
Velikost trhu	4	2	1	1	2
Technologická připravenost	4	2	5	2	4
Sofistikovanost podnikání	4	2	2	2	2
Inovace	5	3	2	2	4
Venkov	4	4	3	2	5
Cestovní ruch a kultura	5	3	3	1	5

Pozn.: Hodnocení vazby je provedeno stupnicí 0 – 5, kde 5 znamená nejsilnější vazbu a nejvyšší míru dopadů při neřešení problémů.

Veřejná služba by měla mít charakter podpůrné aktivity, kterou si občan (daňový poplatník) není schopen zajistit sám, či není efektivní, aby si ji zajišťoval sám. Při každé veřejně poskytnuté službě je tak legitimní se tázat, zda zde neexistuje levnější či kvalitnější ekvivalent poskytnutelný soukromým subjektem; v případě kladné odpovědi je veřejná služba zbytná a neefektivní. V případě neefektivního fungování **institucí**, resp. veřejných služeb, dochází k ochromení všech ostatních složek regionální konkurenceschopnosti. Jestliže je veřejná služba v rozporu a proti zájmu občana či jeho podnikatelské entity, případně je brzdou nebo překážkou jeho činnosti, dochází ke zbrždění rozvoje ve všech sférách rozvoje společnosti. Úroveň veřejných institucí tak rovnoměrně ovlivňuje všechny níže uvedené pilíře a témata.

Rizika spojená s negativním vývojem **makroekonomické stability** kraje jsou vzájemně provázána s negativním vývojem v ostatních pilířích (zejména velikost trhu). Nutno říci, že velká část faktorů je mimo hlavní vliv samosprávy kraje, i když na ní a do území mohou negativně dopadat. Negativní vývoj hospodářské situace v Evropské unii a ve světě může mít zásadní vliv na makroekonomickou stabilitu Libereckého kraje. Snižování výdajů státu a vliv hospodářské situace na výběr daní mohou ovlivnit příjmy územních rozpočtů obcí/krajů, a tím také na jejich rozvojovou a investiční aktivitu. Případné deficitní

rozpočty potom ztěžují přístup k úvěrovým zdrojům využívaným též ke kofinancování projektů ze Strukturálních fondů EU. Závislost ČR na exportu do členských států EU by se mohla projevit nižší zahraniční poptávkou po zboží a službách z regionu a v důsledku mít vliv na snížení produkce a zaměstnanosti. Přísnější rozpočtová politika by pak mohla snížit objem vládních investic a spotřebu obyvatelstva.

Nedostačující silniční i železniční napojení Libereckého kraje na dopravní koridory včetně nevyhovujícího technického stavu dopravní **infrastruktury** může působit jako odrazující faktor pro nové investory nebo jako brzda vyšší návštěvnosti některých atraktivních míst kraje. Vysoká intenzita individuální automobilové dopravy může vést ke zhoršování dopravní obslužnosti a poklesu významu veřejné hromadné dopravy. Zhoršená dopravní dostupnost a obslužnost může prohloubit marginalizaci okrajových území kraje, zejména v příhraničních oblastech. Ke zhoršování životního prostředí a rostoucímu znečištění ovzduší v kraji může docházet v důsledku chybějící technické a environmentální infrastruktury, ale i vysokou intenzitou automobilové dopravy a přechodem domácností na vytápění tuhými palivy.

Postupné stárnutí obyvatel Libereckého kraje bude v dalších letech postupně vyžadovat stále větší nároky na kvalitu a dostupnost **zdravotních a sociálních služeb**. To bude mít vliv na zvyšování nákladů na poskytování těchto služeb. V kraji existuje nevhodná struktura zdravotnických lůžek, která se musí optimalizovat. Je potřeba klást důraz na zachování dostupnosti zdravotní péče ve všech částech kraje a na ekonomické ukazatele hospodaření zdravotnických zařízení. Poskytovatelé sociálních služeb mají výrazně odlišnou úroveň služeb, které se musí postupně standardizovat. Současné kapacity a podmínky v rezidenčních zařízeních jsou výrazně limitujícím faktorem pro vytváření podmínek k důstojnému životu. Rizikem je růst kriminálních a patologických jevů včetně růstu počtu sociálně vyloučených osob a lokalit (růst chudoby a nezaměstnanosti). Zdravotní a sociální péče se vyznačuje nevyváženým a nestabilním systémem financování včetně podfinancování investičních potřeb. Rizikovým faktorem je také velmi složitá a nepřehledná legislativa včetně neznámého budoucího řešení dané problematiky.

Pouhá zvyšující se kvalita **vzdělanostní struktury** nezaručí dobré fungování trhu práce a konkurenceschopnost regionu. Pokud nebudou dlouhodobě možnosti nabídky vzdělávání v regionu optimalizovány tak, aby vyhovovaly struktuře a konkrétním požadavkům trhu práce, může dojít k viditelným ekonomickým problémům regionu a migraci kvalitní pracovní síly mimo region a příchodu tzv. levné pracovní síly do některých oblastí. Nedostatek některých profesí a oborů na trhu práce, snížené možnosti studia těchto oborů, úzká nabídka či nižší kvalita vzdělávacích možností mohou vést jednak k prohlubování nezaměstnanosti v regionu a jednak k postupné absenci určitých profesí (především specializovaných a méně oblíbených) na trhu práce. Stejně tak přemíra absolventů některých oborů s horší nebo omezenou uplatnitelností v zaměstnání je nestabilním jevem v politice zaměstnanosti regionu.

Postupně rostoucí míra **nezaměstnanosti** v Libereckém kraji s ohledem na celorepublikové trendy je vnímána jako velmi rizikový faktor. Postupně se snižuje počet volných pracovních míst současně s rostoucím počtem nezaměstnaných, nabídka oborů vzdělání není v souladu s požadavky trhu práce. Liberecký kraj má nižší úroveň vzdělanosti včetně nedostatečně rozvinutého systému dalšího vzdělávání a celoživotního učení. Negativní jevy na trhu práce, způsobené celosvětovou krizí, velmi zásadně ovlivňují strukturu průmyslové výroby v Libereckém kraji. Hrozbou je rozšiřování dalších oblastí s nepříznivými ukazateli zaměstnanosti a regionů se soustředěnou podporou státu. S tím souvisí i nečekané dopady změn legislativy a sociální reformy.

Vliv hospodářské situace se může negativně odrazit na **velikosti trhu**, resp. ve snížené produkci kraje (absolutní výše HDP, HDP na obyvatele) a obecně v dalším poklesu ekonomické výkonnosti. Závislost na

exportu do EU ovlivňuje zahraniční poptávka po zboží a službách z regionu. Snížení poptávky přináší snížení produkční základny a následné snížení zaměstnanosti a dalším poklesu čistého disponibilního důchodu domácností. Další hrozbou představuje omezení přímých zahraničních investic, které, pokud jsou v regionu realizovány, většinou generují další zakázky pro regionální subdodavatelské subjekty.

Liberecký kraj v oblasti **technologické připravenosti**, konkrétně ve sféře informačních a komunikačních technologií oproti republikovému průměru zaostává, což je nejen z hlediska hospodářského růstu i rychlého a celoplošně pokrytého předávání informací jak pro běžné, tak pro krizové stavy, ale i z hlediska bezpečného udržitelného růstu nežádoucí. Kraj zaostává v podílu domácností vybavených osobním počítačem a s připojením k internetu, ale i jednotlivců používajících počítač a internet. V kraji je nízký počet IT odborníků. I přes to, že Liberecký kraj patří ke krajům s podprůměrnou vybaveností IT, jednotlivé složky nových technologií se dlouhodobě nacházejí ve velmi dynamickém meziročním růstu.

Další snižování přímých zahraničních investic a jejich nízký podíl na **sofistikovaných oborech** pak bude nutně znamenat nízký podíl výroby zboží a služeb s vysokou a střední přidanou hodnotou. Právě tato výroby se však do budoucna při snaze o přechodu na znalostní ekonomiku jeví jako zásadní. Klesnou tak vazby na konečné trhy a může pokračovat orientace produkční základny a zahraničních investic pouze na výrobu meziproduktů a montáž finálních výrobků určených na export.

Inovace jsou zásadním faktorem budoucí konkurenceschopnosti EU a jejích regionů. K rozvoji regionálního inovačního systému je třeba, aby v rámci aplikační sféry rostl počet inovujících podniků a jejich výdajů na vědu a výzkum. V rámci akademické sféry pak zajištění vyššího podílu studentů technického a přírodovědného směru, jejichž profil bude odpovídat požadavkům aplikační sféry. Z pohledu veřejné správy je hlavním úkolem facilitovat komunikaci mezi těmito dvěma oblastmi, s cíle zvýšit investice a zaměstnanost v obou sférách. V případě neharmonického rozvoje hrozí snížená produkce výzkumných/inovačních výsledků a odliv výzkumných/inovačních aktivit a mozků mimo region.

Liberecký **venkov**, který má specifické postavení příhraničního venkovského prostoru v oblasti bývalých Sudet, je tvořen velkým počtem malých obcí. Tyto obce se vyznačují vyšší nezaměstnaností, pokračujícím úbytkem pracovních míst a obyvatelstvem s nižší úrovní vzdělanosti. Nekoncepční zemědělská politika a stále nedokončená restrukturalizace zemědělské výroby ovlivňují ekonomiku malých obcí, která není stále dostatečně diverzifikovaná. Dopravní i technická infrastruktura a napojení obcí na sítě mnohdy nedosahují potřebné úrovně. Dalším problémem některých venkovských lokalit je kvalita a nízká dostupnost poskytovaných zdravotních, sociálních a dalších občanských služeb, malá podpora základního školství či zúžená nabídka kulturních a sportovních aktivit. V malých obcích Libereckého kraje tak hrozí další postupné prohlubování specifických problémů periferních, venkovských a hospodářsky slabých oblastí kraje.

Cestovní ruch má komplexní vliv na hospodářství regionu. V případě jeho stagnace či úpadku přestane být faktorem pozitivně ovlivňujícím zaměstnanost, HDP, příjmy místních rozpočtů a investiční činnost (včetně té, která je zaměřena na udržení atraktivity regionu - hrozí spirála úpadku v rámci oboru). Vývoj v těchto oblastech je velmi úzce svázán s výše popsanými pilíři, resp. jejich riziky, zejm. v ekonomické sféře.

Provázanost řešených témat Libereckého kraje na tematické cíle dle nařízení ke kohezní politice

Pilíře konkurenceschopnosti	Tematické cíle dle Nařízení ke kohezní politice											Návrhy na rozšíření (MMR, AKČR)			
	Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací	Zlepšení přístupu, využití a kvality informačních a komunikačních technologií	Zvýšení konkurenceschopnosti malých a středních podniků, odvětví zemědělství (v případě EZFRV) a odvětví rybářství a akvakultury (v případě EMFF)	Podpora přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích	Podpora přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a řízení rizik	Ochrana životního prostředí a podpora účinného využívání zdrojů	Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	Podpora zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě	Investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení	Posilování institucionální kapacity a účinné veřejné správy	Bydlení	Cestovní ruch	Podpora iniciativ místního rozvoje	Regionální dopravní sítě
Instituce	1	2	1	1	1	1	1	1	1	2	3	1	1	2	2
Makroekonomická stabilita	3	1	2	1	1	1	2	2	1	2	2	1	2	1	2
Infrastruktura	2	1	1	3	3	3	3	2	1			3	2	2	3
Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	2	1					1	1	3	1	1	1		1	
Kvalita základního a středního vzdělávání	2	2	1					3	2	3			1	1	
Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	3	2	2					3	2	3	2		1	1	
Efektivita trhu práce	2	3	3				1	3	2	3	1	1		1	2
Velikost trhu	2	1	2					2	1	2		2	2		2
Technologická připravenost	2	3	1					2	1	3	3		2	2	
Sofistikovanost podnikání	2	3	2					1		1		1	2	1	
Inovace	3	2	3	2	2	2	2	2		3	1		1	1	1
Venkov	1	2	3	1	2	3	2	3	3	3	2	3	3	3	3
Cestovní ruch a kultura		1	2		1	2	2	2	1	1	1		3	1	2

Pozn.: Hodnocení vazby je provedeno stupnicí 0 – 3, kde 3 znamená nejsilnější vazbu.

Specifikace prioritních oblastí Libereckého kraje pro období po roce 2013

Prioritní směry rozvoje Libereckého kraje pro období po roce 2013 jsou určovány dokumentem Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020.

Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 vznikla na základě usnesení Rady Libereckého kraje č. 637/06/RK ze dne 6. 6. 2006.

Strategie rozvoje kraje je dlouhodobý regionální strategický rozvojový dokument, který formuluje pro delší časový horizont přístup nejen samospráv v kraji, ale i ostatních skupin společnosti, k orientaci dalšího rozvoje svých aktivit na celém území kraje. Dokument stanovuje strategické cíle rozvoje kraje jako celku a to spolu s hlavními cestami k jejich dosažení, včetně stěžejních monitorovacích indikátorů, a poskytuje potřebná východiska a základní rámec pro vypracování nejen programů rozvoje kraje coby střednědobých regionálních strategických rozvojových dokumentů, ale i pro vypracování jakýchkoliv strategických rozvojových a územních dokumentů na úrovni měst, obcí, mikroregionů, místních akčních skupin; tzn. i územních plánovacích dokumentů všech obcí v kraji, včetně kraje samotného.

Návrhová část Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 respektuje široký konceptuální rámec strategií národní i nadnárodní úrovně, sama o sobě pak vychází z vyhodnocení socioekonomické situace kraje, z navazujících dílčích SWOT analýz za jednotlivé rozvojové oblasti a z globální SWOT analýzy Libereckého kraje, reaguje na nové aspekty vzniklé ve spojitosti se vstupem České republiky do Evropské unie, zapracovává rozvojové trendy nejen Evropské unie, ale i České republiky a zohledňuje rozvojové potřeby subjektů Libereckého kraje. Strategie zvyšuje důraz na posilování ekonomické konkurenceschopnosti a na komplexní rozvoj lidských zdrojů a občanské společnosti při zlepšování kvality prostředí.

Vize Libereckého kraje formulovaná v rámci Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020:

Liberecký kraj je živý, zdravý, silný a dynamický region na bázi udržitelného rozvoje ve všech oblastech, s diverzifikovanou ekonomickou základnou založenou na inovační produkci a službách s vysokou přidanou hodnotou včetně využívání potenciálu cestovního ruchu. Liberecký kraj je region poskytující kvalitní podmínky pro život obyvatel, region se zdravým životním prostředím, region, který se harmonicky rozvíjí s využitím všestranné spolupráce.

Základní struktura návrhové části Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020 spočívá ve třech stupních: Globální cíle – Strategické cíle – Rozvojová opatření.

Globální cíle:

V roce 2020 je rozvoj území realizován v souladu s principy udržitelného rozvoje a

- *má rozvinutý ekonomický a technický potenciál,*
- *jsou vytvořeny podmínky pro všestranný uspokojivý rozvoj života člověka,*
- *je zajištěno zdravé prostředí,*
- *je vytvořen efektivně fungující a všeobecně uznávaný systém veřejné správy.*

Po vyhodnocení všech disponibilních poznatků a východisek rozvoje kraje bylo proto navrženo pět tematických oblastí, pro něž jsou specifikovány **strategické cíle** a následně definována opatření rozvoje Libereckého kraje pro období 2006 – 2020.

A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje	C. Komplexní a kvalitní infrastruktura	D. Zdravé životní prostředí bez zátěží	E. Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti
A.1 Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí	B.1 Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života	C.1 Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace	D.1 Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel	E.1 Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční
A.2 Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací	B.2 Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	C.2 Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní obslužnosti	D.2 Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví	E.2 Rozvoj městských oblastí
A.3 Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství	B.3 Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu	C.3 Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně obnovitelných zdrojů	D.3 Péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu	E.3 Rozvoj venkovských oblastí
A.4 Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje	B.4 Podpora poskytování kulturních služeb, sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel	C.4 Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií	D.4 Posilování ekologického povědomí obyvatel	E.4 Koncepční řízení rozvoje
	B.5 Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví			E.5 Podpora rozvoje občanské společnosti
	B.6 Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí			E.6 Zkvalitnění veřejné správy
	B.7 Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku			

Podle strategických cílů je také členěno následující přiřazení endogenních faktorů a pilířů konkurenceschopnosti k rozvojové strategii kraje.

Vazba strategických cílů Libereckého kraje na endogenní faktory a pilíře konkurenceschopnosti

❖ Strategický cíl A: Dynamická a konkurenceschopná ekonomika

- **Rozvojové opatření A.1: Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí**
- **Rozvojové opatření A.2: Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací**
- **Rozvojové opatření A.3: Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství**
- **Rozvojové opatření A.4: Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje**

Endogenní faktory:

[+] Mírně nadprůměrná úroveň meziročního růstu HDP v regionu (průměr 2005-2010)
[+] Stabilní podíl exportu na regionálním HDP a celkovém exportu ČR
[+] Mírný růst čistého disponibilního důchodu domácností
[+] Klastry operující v regionu
[+] Široká nabídky služeb nejen pro začínající podnikatele
[+] Existence Regionální inovační strategie kraje
[+] Vyšší podíl výdajů na výzkum a vývoj k HDP (ve srovnání s ostatními kraji v ČR)
[+] Vyšší podíl technicky inovujících podniků
[+] Úspěšně fungující vědeckotechnický park v regionu
[+] Příznivé přírodní podmínky pro cestovní ruch (vhodné přírodní a kulturní podmínky pro rozvoj cestovního ruchu, sportu a rekreace, velké množství nemovitých kulturních památek)
[+] Velký potenciál a pestrá nabídka individuálního ubytování, vysoce nadprůměrná úroveň podnikatelské aktivity v oboru pohostinství a ubytování
[+] Hustá síť značených cyklotras i mezinárodního významu
[+] Rostoucí síť informačních center a informačních systémů pro turisty, hustá síť značených tras
[+] Existence specifických druhů dopravy (lanovky, skibusy, …)
[±] Vývoj regionálního HDP kopíruje trendy HDP ČR
[±] Průměrný příliv zahraničních investic
[±] Průměrná četnost a dostupnost odborníků v oblasti IT
[±] Nízký počet IT odborníků kraji, ale jejich průměrná hrubá měsíční mzda je nadprůměrná
[±] Vysoký podíl travních porostů vhodných k pastevnímu chovu, nárůst ploch ležících ladem, vysoká lesnatost
[-] Podprůměrný podíl firem v oboru informačních a komunikačních technologií
[-] Deficitní vývoj územních rozpočtů
[-] Nižší úroveň ekonomické výkonnosti regionu (HDP/obyv., absolutní výše)
[-] Snižování reinvestovaného zisku z PZI
[-] Nízká zaměstnanost v sofistikovaných oborech
[-] Nízký počet podniků v sofistikovaných oborech
[-] Nízký počet inovujících podniků
[-] Nízký počet VŠ studentů technického a přírodovědného směru
[-] Nízký počet výzkumných pracovníků
[-] Nízká kvalita základních a nedostatek doplňkových služeb v cestovním ruchu, absence ucelených produktů cestovního ruchu a velký negativní vliv sezónnosti na rozsah nabízených služeb
[-] Chybějící územní studie základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu
[-] Přetížení známých středisek cestovního ruchu
[-] Absence rozdělení kompetencí a financování destinačního managementu pro rozvoj cestovního ruchu na některých organizačních úrovních kraje

Bezprostřední vazba na pilíře konkurenceschopnosti:

- Pilíř Instituce
- Pilíř Makroekonomická stabilita
- Pilíř Efektivita trhu práce
- Pilíř Velikost trhu
- Pilíř Technologická připravenost
- Pilíř Sofistikovanost podnikání
- Pilíř Inovace
- Téma Cestovní ruch a kultura
- Téma Venkov
- Infrastruktura
- Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení

❖ Strategický cíl B: Kvalitní a zdravé lidské zdroje

- **Rozvojové opatření B.1: Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života**
- **Rozvojové opatření B.2: Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel**
- **Rozvojové opatření B.3: Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu**
- **Rozvojové opatření B.4: Podpora poskytování kulturních služeb, sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel**
- **Rozvojové opatření B.5: Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví**
- **Rozvojové opatření B.6: Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí**
- **Rozvojové opatření B.7: Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku**

Endogenní faktory:

[+] Dobrá dostupnost lůžkové zdravotní péče a dostatečná kapacita lůžkových zdravotnických zařízení
[+] Dobrá úroveň poskytování zdravotnických služeb (přístrojová technika, léky, kvalifikace personálu)
[+] Zavedený systém kontroly kvality a standardů sociálních služeb, zavádění systému kontroly kvality a bezpečí zdravotních služeb
[+] Zachování tradičních uměleckoprůmyslových studijních oborů
[+] Široká nabídka speciálních škol pro znevýhodněné skupiny
[+] Vyšší podíl výdajů na vzdělávání z rozpočtu ÚSC
[+] Probíhající optimalizace školské soustavy – snižování počtu škol – slučování zařízení
[+] Dlouhodobá tradice orientace TUL na technické a přírodovědné obory
[+] Nízká nezaměstnanost absolventů TUL
[+] Vysoká diverzifikace studijních programů i oborů
[+] Vysoký zájem zahraničních studentů o studium na TUL
[+] Nabídka kurzů celoživotního učení se rozšiřuje a je poskytována nejen školami, ale i neškolskými podnikatelskými subjekty
[+] Malé a střední podniky zaměstnávají 2/3 zaměstnaných (3. nejvyšší hodnota mezi kraji)
[+] Nadprůměrný počet počítačů celkem a s připojením na internet na školách
[+] Konání kulturních a sportovních atraktivit nadregionálního významu
[+] Aktivní činnost spolků a občanských sdružení v oblasti kultury, sportu, volnočasových aktivit
[+] Nižší podíl domácností s příjmem pod hranicí životního minima

[±] Rostoucí naděje na dožití, pokles úmrtnosti vč. kojenecké, nejčastější příčinou úmrtí jsou nemoci oběhové soustavy, novotvary a vnější příčiny (úrazy)
[±] Mírně nadprůměrné využití lůžek, delší délka ošetřovací doby, nižší počet hospitalizovaných pacientů
[±] Nízký počet nemocničních lůžek i počet míst v zařízeních sociální péče (na 1000 obyvatel)
[±] Vyšší podíl studentů v učebních oborech než v maturitních oborech
[±] Vysoký podíl zaměstnaných ve zpracovatelském průmyslu
[-] Nevyvážený systém financování zdravotní péče vyznačující se mj. podfinancováním investičních potřeb
[-] Nízký počet lékařů v přepočtu na 1000 obyvatel, podprůměrné platy ve zdravotnictví na území kraje
[-] Nadbytek kapacity zejména lůžek akutní péče u některých oborů ve východní části kraje
[-] Nevhodná struktura lůžek následné péče, chybějící alternativy k ústavní péči
[-] Nedostatečná kapacita zdravotně - sociálních lůžek na území kraje
[-] Nevyvážené rozmístění a kapacita poskytovatelů domácí zdravotní péče v Libereckém kraji
[-] V některých regionech kraje omezená dostupnost určitých druhů sociálních služeb
[-] Vyšší průměrné procento pracovní neschopnosti ve srovnání s průměrem ČR
[-] Míra kriminality je v kraji vyšší než celorepublikový průměr
[-] Vysoký podíl obyvatel se základním nejvyšším vzděláním
[-] Nesoulad struktury učebních a studijních programů s požadavky trhu práce
[-] Problematická dostupnost škol v některých částech kraje
[-] Pokles naplněnosti mateřských, základních a středních škol
[-] Nedostatečná kvalifikace učitelů v některých venkovských oblastech (zejména v informačních technologiích a výuce cizích jazyků).
[-] Značné rezervy v materiálním vybavení některých škol
[-] Celkově vyšší neúspěšnost absolventů na trhu práce
[-] Nízký podíl vysokoškolsky vzdělaných obyvatel
[-] Vyšší podíl nezaměstnaných s VŠ vzděláním
[-] Absence soukromých VŠ (pouze dislokovaná regionální pracoviště)
[-] Rostoucí neinvestiční výdaje na 1 studenta VŠ
[-] Nízká míra zaměstnanosti a nízká produktivita práce, průměrný hrubý měsíční plat ve srovnání s ostatními kraji v ČR
[-] Krajské saldo pracovní dojížďky je záporné, 1/3 pracujících vyjíždí za svým zaměstnáním mimo obec
[-] Vyšší míra registrované nezaměstnanosti ve srovnání s úrovní v celé ČR
[-] Existence oblastí s nepříznivými ukazateli zaměstnanosti a existence regionů se soustředěnou podporou státu
[-] Snižování počtu volných pracovních míst současně s rostoucím počtem nezaměstnaných
[-] Nedostatečně rozvinutý systém dalšího vzdělávání a celoživotního učení
[-] Rezervy v tvorbě a využívání nástrojů k začleňování specifických skupin na trh práce
[-] Mezi problematické skupiny patří ženy, občané se zdravotním postižením, absolventi škol, lidé starší 50 let
[-] Pracovní místa jsou obsazována zahraničními pracovními silami, hlavně z Polska, Slovenska a Ukrajiny
[-] Nižší počet obyvatel regionu
[-] Nízký podíl domácností vybavených osobním počítačem a připojených k internetu
[-] Nízký podíl jednotlivců používajících počítač a internet
[-] Špatný technický stav mnohých kulturních a sportovních zařízení, nedostatek financí na provoz a údržbu památek
[-] Nedostatečné zázemí pro kulturní a volnočasové aktivity v menších obcích, nedostatečné finanční zajištění

Bezprostřední vazba na pilíře konkurenceschopnosti:

- Pilíř Instituce
- Pilíř Zdraví, zdravotnictví a sociální služby
- Pilíř Kvalita základního a středního vzdělávání
- Pilíř Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení
- Pilíř Efektivita trhu práce
- Téma Cestovní ruch a kultura
- Téma Venkov
- Technologická připravenost

❖ Strategický cíl C: Komplexní a kvalitní infrastruktura

- **Rozvojové opatření C.1: Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace**
- **Rozvojové opatření C.2: Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní dostupnosti**
- **Rozvojové opatření C.3: Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně obnovitelných zdrojů**
- **Rozvojové opatření C.4: Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií**

Endogenní faktory:

[+] Hustá silniční a železniční síť kraje
[+] Kvalitní silniční spojení a dostupnost hlavního města Prahy
[+] Existence integrovaného dopravního systému Libereckého kraje
[+] Soběstačnost z hlediska zdrojů kvalitní pitné vody
[+] Dobrá průchodnost hranic s Polskem a s Německem
[-] Omezené možnosti využití cyklodopravy pro cesty do zaměstnání
[-] Omezená kapacita distribuční sítě elektrické energie do velkých měst (Liberec, Jablonec)
[-] Vysoký podíl bytů v panelových domech v nevyhovujícím technickém stavu
[-] Nevyhovující technický stav železničních tratí (snížená propustnost, nízká přepravní rychlost, dlouhé jízdní doby)
[-] Špatný stav komunikací II. a III. třídy včetně místních komunikací
[-] Velmi vysoký počet dopravních nehod (8,8 nehod na 1000 obyvatel)
[-] Nízký podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci
[-] Nedostačující napojení na dopravní koridory (silniční i železniční)

Bezprostřední vazba na pilíře konkurenceschopnosti:

- Pilíř Instituce
- Pilíř Infrastruktura
- Téma Venkov
- Téma Cestovní ruch a kultura
- Velikost trhu
- Technologická připravenost
- Sofistikovanost podnikání

❖ Strategický cíl D: Zdravé životní prostředí bez zátěží

- **Rozvojové opatření D.1: Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel**
- **Rozvojové opatření D.2: Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví**
- **Rozvojové opatření D.3: Péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu**
- **Rozvojové opatření D.4: Posilování ekologického povědomí obyvatel**

Endogenní faktory:

[+] Čisté a kvalitní ovzduší, nízké množství emisí
[+] Nízký podíl Libereckého kraje na celkovém množství odpadu ČR
[±] Vysoký podíl tříděných odpadů, jejich slabé využití (skládkování, spalování)
[-] Vysoké dopravní zatížení měst, nedostatek obchvatů, rostoucí zatížení hlukem
[-] Nízké využívání místních obnovitelných zdrojů (biomasa)
[-] Vysoká produkce komunálních i podnikových odpadů a jejich stále rostoucí množství
[-] Přítomnost četných ekologických zátěží (např. v oblastech bývalé těžby uranu)

Bezprostřední vazba na pilíře konkurenceschopnosti:

- Pilíř Instituce
- Pilíř Infrastruktura
- Téma Venkov
- Téma Cestovní ruch a kultura
- Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení
- Primární a sekundární vzdělávání

❖ Strategický cíl E: Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti

- **Rozvojové opatření E.1: Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční**
- **Rozvojové opatření E.2: Rozvoj městských oblastí**
- **Rozvojové opatření E.3: Rozvoj venkovských oblastí**
- **Rozvojové opatření E.4: Koncepční řízení rozvoje**
- **Rozvojové opatření E.5: Podpora rozvoje občanské společnosti**
- **Rozvojové opatření E.6: Zkvalitnění veřejné správy**

Endogenní faktory:

[+] Větší intenzita bytové výstavby na venkově než ve městech
[+] Intenzita podnikatelé aktivity je nepatrně vyšší na venkově než ve městech, vyšší podíl primárního sektoru
[+] Všechny obecní úřady v Libereckém kraji jsou napojeny na internet, 80% jich poskytuje bezplatný přístup občanům
[±] Venkov tvoří obce do 2000 obyvatel (86% všech obcí) s nízkou hustotou zalidnění
[±] Na venkově žije 24% všech obyvatel na 60% rozlohy Libereckého kraje
[±] Specifické postavení příhraničního venkovského prostoru v oblasti bývalých Sudet
[±] Příznivý index stáří, celkový přírůstek obyvatel na venkově
[-] Vyšší míra nezaměstnanosti a nižší úroveň vzdělanosti na venkově
[-] Nízká dostupnost veřejných služeb a nevyhovující infrastruktura na venkově

Bezprostřední vazba na pilíře konkurenceschopnosti:

- Pilíř Instituce
- Pilíř Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení
- Téma Venkov
- Téma Cestovní ruch a kultura
- Infrastruktura

Vazba opatření strategických cílů Libereckého kraje na pilíře konkurenceschopnosti

		Instituce	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Venkov	Cestovní ruch a kultura
		60%					30%			10%				
Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí	+	+	+		++	+	+	++	+	+	++	+	+
	Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací			+			++			++	+	++		
	Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství			+									++	
	Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje			+				+	+					++
Kvalitní a zdravé lidské zdroje	Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života					++	+	+						
	Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	+				++	+	++						
	Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu				++									
	Podpora poskytování kulturních služeb, sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel												+	++
	Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví a kulturně-historické dědictví												+	++
	Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí	+			+									
	Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku	+								+				
Komplexní a kvalitní infrastruktura	Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace			++									+	
	Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní obslužnosti			++									+	+
	Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně obnovitelných zdrojů			++									+	
	Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií	+ +		+					+	++	+			
Zdravé životní prostředí bez zátěží	Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel			++										
	Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví	+		++		+	+							
	Péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu	+		++									+	+
	Posilování ekologického povědomí obyvatel	+				+	+						+	
Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti	Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční	++											+	
	Rozvoj městských oblastí			+										
	Rozvoj venkovských oblastí			+									++	+
	Koncepční řízení rozvoje	+											+	
	Podpora rozvoje občanské společnosti	+												
	Zkvalitnění veřejné správy	++												

Vazba opatření strategických cílů Libereckého kraje na tématické okruhy MMR

		TO1		TO2	TO3	TO4			TO5	TO6		TO7		TO8	
		Trh práce	Vzdělávání	Funkční výzk. a nov. Systém	Konkurenceschopné podniky	Dopravní infrastruktura	ICT infrastruktura	Energetická infrastruktura	Efektivní správa a instituce	Posílení reg. Konkurenceschopnosti	Podpora územní soudržnosti	Boj s chudobou a sociální zači.	Zdraví	Rozvoj env. Infrastruktury	Zlepšování kvality ŽP v území
Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	Zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky a podpora podnikatelského prostředí			x	x					x					
	Podpora vědy, výzkumu a zavádění inovací		x	x	x										
	Podpora funkcí zemědělství, lesnictví a vodního hospodářství														
	Rozvoj cestovního ruchu jako významného sektoru ekonomiky kraje									x	x				
Kvalitní a zdravé lidské zdroje	Podpora celoživotního učení s důrazem na kvalitu života	x	x	x											
	Zvýšení zaměstnatelnosti a zaměstnanosti obyvatel	x	x									x			
	Zajištění dostupnosti a kvality zdravotní péče a sociálních služeb, podpora zdravého životního stylu		x									x	x		
	Podpora poskytování kulturních služeb, sportovních zařízení a zájmové činnosti obyvatel										x				
	Péče o kulturní a kulturně-historické dědictví a kulturně-historické dědictví										x				
	Zajištění dostupnosti a kvality bydlení, pracovního a veřejného prostředí														
	Zajištění bezpečnosti obyvatel a majetku						x							x	
Komplexní a kvalitní infrastruktura	Průběžné zkvalitňování dopravní infrastruktury a její optimalizace					x									
	Optimalizace dopravních systémů včetně jejich alternativ a zlepšení dopravní obslužnosti					x									
	Průběžné budování a modernizace technické infrastruktury včetně obnovitelných zdrojů							x						x	
	Zavádění a rozvoj informačních a komunikačních technologií						x		x						
Zdravé životní prostředí bez zátěží	Snižování škodlivých vlivů na životní prostředí a zdraví obyvatel													x	x
	Předcházení a řešení dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zdraví					x								x	x
	Péče o krajinu, trvale udržitelné využívání krajinného a přírodního potenciálu													x	x
	Posilování ekologického povědomí obyvatel														x
Udržitelný rozvoj území a občanské společnosti	Rozvoj všestranné spolupráce, včetně posílení spolupráce meziresortní a přeshraniční								x	x	x				
	Rozvoj městských oblastí								x	x					
	Rozvoj venkovských oblastí								x		x				
	Koncepční řízení rozvoje								x	x	x				
	Podpora rozvoje občanské společnosti								x		x				
	Zkvalitnění veřejné správy						x		x						

Vazba strategických dokumentů Libereckého kraje na pilíře konkurenceschopnosti

	Instituce	Makroekonomická stabilita	Infrastruktura	Zdraví, zdravotnictví a sociální služby	Kvalita základního a středního vzdělávání	Vysokoškolské vzdělávání a celoživotní učení	Efektivita trhu práce	Velikost trhu	Technologická připravenost	Sofistikovanost podnikání	Inovace	Venkov	Cestovní ruch a kultura
Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 – 2020	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Program rozvoje Libereckého kraje 2007 – 2013	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Libereckého kraje 2012	x		x		x	x	x						
Informační strategie	x								x				
Program rozvoje cestovního ruchu 2007 – 2013													x
Zdravotní politika LK				x									
Koncepce environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty Libereckého kraje					x								
Územně energetická koncepce LK			x										
Surovinová politika LK			x										
Střednědobý plán rozvoje sociálních služeb Liberecký kraj (SPRSS LK) 2009-2013 a SPRSS LK 2014 – 2017				x									
Regionální inovační strategie LK										x	x		
Koncepce výstavby a rozvoje informačních systémů krizového řízení a integrovaného záchranného systému Libereckého kraje	x		x						x				
Plán rozvoje VaK LK			x										
Koncepce ochrany před povodněmi LK, Nařízení LK č. 2/2010 navazující na plány oblastí povodí, Zvýšení ochrany sídel v povodí Ploučnice před			x										
Plán odpadového hospodářství LK.			x										
Koncept snižování emisí a imisí LK.			x										
Nařízení LK č. 2/2010 navazující na plány oblastí povodí			x										
Koncepce ochrany přírody a krajiny LK.			x										
Koncepce účinnější podpory památkové péče v Libereckém kraji			x										x
Zásady územního rozvoje Libereckého kraje			x										
Program rozvoje cyklistické dopravy LK			x										x
Optimalizace pořadí realizace silničních obchvatů vybraných měst v Libereckém kraji na silnicích II. a III. třídy			x										
Studie proveditelnosti a účelnosti silnice R 35			x										
Program ke zlepšení kvality ovzduší Libereckého kraje			x										
Plán oblasti povodí Horního a Středního Labe a plán oblasti povodí Ohře a Dolního Labe			x										
Analýza dopravy LK			x										
Koncepce BESIP			x										
Doprava v LK			x										
Analýza plánů rozvoje sociálních služeb do roku 2017				x									
Analýza a strategie sociálně vyloučených romských lokalit a absorbční kapacity subjektů působících v oblasti LK				x									
Strategie přístupu LK k řešení problémů sociálně vyloučených lokalit				x									

Výběr některých indikátorů pro sledování naplňování strategických cílů

Strategický cíl	Indikátor	Zdroj
A. Dynamická a konkurenceschopná ekonomika	1. HDP na 1 obyvatele (ČR=100)	ČSÚ
	2. Hrubá přidaná hodnota v odvětvích podle OKEČ (NACE)	ČSÚ
	3. Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele (ČR=100)	ČSÚ
	4. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (ČR=100)	ČSÚ
	5. Průměrná hrubá měsíční mzda	ČSÚ
	6. Průměrná doba pobytu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních	ČSÚ
B. Kvalitní a zdravé lidské zdroje	7. Počet žáků podle jednotlivých druhů škol	ČSÚ, ÚIV
	8. Registrovaná míra nezaměstnanosti	ČSÚ, MPSV
	9. Střední délka života při narození	ČSÚ
	10. Počet uživatelů služeb sociální péče, kteří využívají příspěvek na péči	ORP
	11. Počet dokončených bytů na 1000 obyvatel	ČSÚ
	12. Počet zjištěných trestných činů na 1000 obyvatel	MV
C. Komplexní a kvalitní infrastruktura	13. Kvalita silnic II. a III. třídy	KÚLK
	14. Výkony ve veřejné osobní dopravě	KORID LK
	15. Stupeň automobilizace	KÚLK
	16. Podíl obyvatel napojených na vodovod a kanalizaci	ČSÚ
	17. Podíl domácností připojených k internetu	ČSÚ
D. Zdravé životní prostředí bez zátěží	18. Celková a měrná produkce odpadů	ISOH, VÚV T.G.M.
	19. Celkové pořízené investice na ochranu životního prostředí	ČSÚ
	20. Podíl rozlohy chráněných území na rozloze kraje	ČSÚ
	21. Podíl oblastí se zhoršenou kvalitou ovzduší z celkové rozlohy kraje	MŽP
E. Rozvoj území a občanské společnosti	22. Podíl obcí spolupracujících v rámci svazku obcí a v rámci místních akčních skupin	KÚLK
	23. Podíl městského obyvatelstva	ČSÚ
	24. Podíl obcí zapojených do Programu obnovy venkova	KÚLK
	25. Podíl obcí s platnými územními plány	ÚÚR, KÚLK
	26. Počet nestátních neziskových organizací	www.portal.gov.cz
	27. Podíl obcí zapojených do systémů zlepšování kvality veřejné správy v členění CAF, benchmarking, ISO řad 9000 a 14000, EMAS, MA 21	MV, CENIA, TIMUR, KÚLK
	28. Účast v komunálních volbách	ČSÚ

Vysvětlivky:
CENIA – Česká informační agentura životního prostředí
ČSÚ – Český statistický úřad
ISOH – Informační systém odpadového hospodářství
KORID LK – KORID LK, s.r.o.
KÚLK – Krajský úřad Libereckého kraje
MPSV – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR
MV – Ministerstvo vnitra ČR
MŽP – Ministerstvo životního prostředí ČR
ORP – obce s rozšířenou působností
ÚÚR – Ústav územního rozvoje
TIMUR – Iniciativa TIMUR
ÚIV – Ústav pro informace ve vzdělávání
VÚV T.G.M – Výzkumný ústav vodohospodářský T.G.M.

Kategorizace území

Vymezení hospodářsky slabých oblastí Libereckého kraje

Liberecký kraj vymezil hospodářsky slabé oblasti na svém území poprvé již v roce 2002, avšak od té doby byly již aktualizovány a především byl rozšiřován okruh ukazatelů pro jejich vymezení, aby byla zajištěna co největší komplexnost hodnocení meziregionálních rozdílů. První vymezení hospodářsky slabých oblastí bylo tedy provedeno v rámci Strategie rozvoje Libereckého kraje z roku 2002 a jejich následná aktualizace proběhla v roce 2004 v rámci Programu rozvoje Libereckého kraje 2004 – 2006. V souvislosti s tvorbou nového Programu rozvoje kraje na období 2007 – 2013 bylo tedy vhodné toto vymezení opět aktualizovat a zohlednit tak možné ekonomické změny v regionech a nejnovější vývoj. Hospodářsky slabé oblasti byly schváleny dne 26. 6. 2007 Zastupitelstvem Libereckého kraje usnesením č. 189/07, jejich další aktualizace je předpokládána v rámci Programu rozvoje Libereckého kraje na období 2014 – 2020.

Na území Libereckého kraje se projevují významné rozdíly mezi jednotlivými obcemi a regiony, především z hlediska jejich socioekonomického rozvoje. Je pravděpodobné, že bez pomoci těmto regionům by docházelo k dalšímu prohlubování těchto rozdílů, čemuž je třeba z důvodu zvýšení efektivity regionální politiky zabránit. Odstraňování negativních dopadů této vnitřní diferenciace je proto nutno chápat jako jeden z hlavních předpokladů vnitřní soudržnosti a stability Libereckého kraje. Liberecký kraj se tak na regionální úrovni (stejně tak jako Česká republika na národní a Evropská unie na mezinárodní úrovni) snaží hospodářské a sociální rozdíly mezi jednotlivými regiony snižovat. Pro správné a adresné zacílení podpory jsou proto vymezovány hospodářsky slabé oblasti (a nově také hospodářsky podprůměrné oblasti) Libereckého kraje.

Metodika vymezení

Územní jednotky

Pro vymezení hospodářsky podprůměrných a slabých oblastí Libereckého kraje byly jako základní územní jednotka použity tzv. generelové jednotky. Generelové jednotky představují mikroregiony na nejnižší regionální úrovni, které mají své středisko a k němu vymezené spádové území. Tyto jednotky byly používány v sedmdesátých a osmdesátých letech v Terplanu Praha jako podklad při vymezování územních obvodů národních výborů základního stupně a v rámci výzkumných prací týkajících se výhledového rozmístění obyvatelstva, struktury osídlení, aglomerací ČR. Nejnověji byly aktualizovány v Ústavu racionalizace ve stavebnictví Praha v roce 2005 pro potřeby výzkumných úkolů zabývajících se vývojem obyvatelstva, vymezením periferních území apod. V České republice je aktuálně těchto jednotek vymezeno 1424, v Libereckém kraji 61. Centrem generelových jednotek je obec, která má základní střediskové funkce (pošta, škola, zdravotní zařízeni, některé správní funkce – např. stavební a zejména matriční úřad). K ní jsou přičleněny obce, které k ní mají základní spádovost obyvatelstva. Při stanovení spádovosti se vycházelo jednak z dřívějších verzí generelových jednotek, kde byla zohledněna spádovost ke školám, zdravotním zařízením a občanské vybavenosti, současná správní příslušnost k obcím s rozšířenou působností, pověřeným obecním úřadům, stavebním a matričním úřadům a dále směrová spádovost podle dojížďky do zaměstnání podle dat Sčítání lidu, domů a bytů 2001. Výhodou použití generelových jednotek je již zmíněná možnost zařazení spádových středisek, vymezení souvislejšího a kompaktnějšího území v rámci kraje. Nevýhodou jejich použití ale může být vyšší počet obcí a větší rozloha výsledného zájmového území.

Ukazatele

Jednotlivé generelové jednotky byly porovnávány podle následujících 11 ukazatelů:

1. Intenzita bytové výstavby (bytová výstavba v průběhu pěti let v přepočtu na počet obyvatel)
2. Index vzdělanosti (obyvatelstvo s vyšším stupněm vzdělání v přepočtu na počet obyvatel)
3. Index ekonomického zatížení (obyvatelstvo v neproduktivním věku v přepočtu na počet obyvatel v produktivním věku)
4. Počet pracovních příležitostí (počet pracovních příležitostí v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel)
5. Míra nezaměstnanosti (evidovaná nezaměstnanost v přepočtu na počet ekonomicky aktivních obyvatel)
6. Intenzita podnikatelské aktivity (podnikatelské subjekty v přepočtu na počet obyvatel)
7. Daňové příjmy (daňové příjmy v přepočtu na počet obyvatel)
8. Dopravní obslužnost (počty spojů veřejné dopravy ve středu a v neděli)
9. Technická infrastruktura (domy napojené na vodovod, kanalizaci a plynovod v přepočtu na celkový počet domů)
10. Občanská vybavenost (existence ordinace praktického lékaře a základní školy)
11. Hustota zalidnění (počet obyvatel v přepočtu na jednotku rozlohy)

Pro všechny ukazatele byla použita nejnovější data dostupná v době vymezování hospodářsky slabých a podprůměrných oblastí. Hodnoty ukazatelů byly sledovány pro jednotlivé generelové jednotky a přepočítány vzhledem k průměru Libereckého kraje. Výsledným hodnotám byla přidělena váha dle významnosti jednotlivých ukazatelů. Výběr ukazatelů a jejich váhy byly konzultovány s vybranými odborníky z Českého statistického úřadu, Technické univerzity v Liberci, Poradenského centra pro venkov, ARR –

Agentury regionálního rozvoje a dalších organizací. Konečné hodnoty pro všechny ukazatele za jednotlivé generelové jednotky byly sečteny, vzestupně seřazeny a následně rozděleny do tří kategorií:

- **hospodářsky podprůměrné oblasti** (hranice 10 000 bodů) – jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než průměr za Liberecký kraj; do této kategorie zároveň patří i všechny generelové jednotky zařazené mezi hospodářsky slabé oblasti; hranice 10 000 zároveň tvoří přirozený zlom v rámci výsledného bodového hodnocení,
- **hospodářsky slabé oblasti** (hranice 9 200 bodů) – jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je nižší než 9 200 bodů; hranice 9 200 tvoří přirozený zlom v rámci výsledného bodového hodnocení a byla zároveň zvolena tak, aby došlo k vytvoření pokud možno co nejkompaktnějších územních celků,
- **ostatní oblasti** – jedná se o všechny generelové jednotky, jejichž výsledná bodová hodnota je vyšší než 10 000 bodů.

Výsledné území

Území hospodářsky podprůměrných oblastí zaujímá svou rozlohou 73 % území Libereckého kraje, žije zde 39 % obyvatel a zahrnuje území 73 % obcí kraje. Území hospodářsky slabých oblastí zaujímá svou rozlohou 60 % území Libereckého kraje, žije zde 29 % obyvatel a zahrnuje území 59 % obcí kraje.

HSO	*Generelová jednotka*	*Obce*
Frýdlantsko	Frýdlant	Bulovka, Dětřichov, Dolní Řasnice, Frýdlant, Habartice, Heřmanice, Horní Řasnice, Krásný Les, Kunratice, Pertoltice
	Hejnice	Bílý Potok, Hejnice, Lázně Libverda
	Nové Město pod Smrkem	Jindřichovice p. S., Nové Město p. S.
	Raspenava	Raspenava
	Višňová	Černousy, Višňová
Jihozápadní Českolipsko	Doksy	Bezděz, Doksy, Luka, Okna, Skalka u Doks, Tachov, Ždírec
	Dubá	Blatce, Dubá, Chlum, Tuhaň, Vrchovany
	Kravaře	Blíževedly, Kravaře, Stvolínky
	Zahrádky	Holany, Jestřebí, Provodín, Zahrádky
	Žandov	Horní Police, Žandov
Jižní Jilemnicko	Roztoky u Jilemnice	Kruh, Roztoky u Jilemnice, Svojek
	Studenec	Bukovina u Č., Čistá u H., Horka u St. Paky, Levínská Olešnice, Martinice v K., Studenec
Mimoňsko	Mimoň	Brniště, Mimoň, Noviny p. R., Pertoltice p. R., Velký Valtinov
	Ralsko	Ralsko
	Stráž pod Ralskem	Dubnice, Hamr na Jezeře, Stráž pod Ralskem
	Zákupy	Bohatice, Velenice, Zákupy
Podještědí	Český Dub	Bílá, Cetenov, Český Dub, Hlavice, Proseč p. J., Světlá p. J., Všelibice
	Jenišovice	Frýdštejn, Jenišovice

HSO	*Generelová jednotka*	*Obce*
	Křižany	Křižany, Zdislava
	Osečná	Janův Důl, Osečná
	Sychrov	Čtveřín, Lažany, Paceřice, Radimovice, Sychrov, Vlastibořice, Žďárek
Semilsko	Jesenný	Bozkov, Jesenný, Roztoky u Semil
	Lomnice nad Popelkou	Bradlecká Lhota, Lomnice nad Popelkou, Nová Ves nad Popelkou, Stružinec, Syřenov, Veselá
	Poniklá	Jestřabí v Krkonoších, Poniklá
	Rovensko pod Troskami	Holenice, Ktová, Rovensko p. T., Tatobity, Troskovice, Žernov
	Semily	Benešov u Semil, Bystrá nad Jizerou, Háje nad Jizerou, Chuchelna, Příkrý, Semily, Slaná, Záhoří
	Velké Hamry	Plavy, Velké Hamry, Zlatá Olešnice
	Vysoké nad Jizerou	Roprachtice, Vysoké n. J.
	Zásada	Držkov, Jílové u Držkova, Loužnice, Radčice, Vlastiboř, Zásada
Cvikovsko	Cvikov	Cvikov, Kunratice u Cvikova, Svor
	Jablonné v Podještědí	Jablonné v P., Janovice v P.
	Kamenický Šenov	Kamenický Šenov, Nový Oldřichov, Prysk
	Krompach	Krompach, Mařenice
	Rynoltice	Rynoltice

Ostatní hospodářsky podprůměrné generelové jednotky	*Obce*
Benecko	Benecko, Vítkovice
Horní Branná	Horní Branná
Hrádek nad Nisou	Hrádek nad Nisou, Chotyně
Chrastava	Bílý Kostel nad Nisou, Chrastava, Nová Ves
Jablonec nad Jizerou	Jablonec nad Jizerou
Libštát	Bělá, Košťálov, Libštát
Mníšek	Mníšek, Oldřichov v Hájích
Nový Bor	Chotovice, Nový Bor, Okrouhlá, Polevsko, Radvanec, Skalice u České Lípy, Sloup v Čechách, Slunečná, Svojkov
Příšovice	Kobyly, Pěnčín, Příšovice, Soběslavice, Svijanský Újezd, Svijany

Zdroje dat a informací

- Analýza potřeb krajů založená na problémech – metodika (AK ČR, 2011)
- Index konkurenceschopnosti regionů (ERNST & YOUNG, 2011)
- Index regionální konkurenceschopnosti krajů a regionů soudržnosti ČR (ÚRR, 2011)
- Analýza socioekonomického rozvoje Libereckého kraje se specifikací potřeb po roce 2013 z hlediska kohezní politiky (ARR, 2010)
- Strategie rozvoje Libereckého kraje 2006 - 2020 (Garep, KrÚ LK, 2007) – Analytická část, Návrhová část, podkladové materiály pro aktualizaci 2012
- Program rozvoje Libereckého kraje 2007 - 2013 (KrÚ LK, 2007)
- Pátá kohezní zpráva (Evropská komise, 2010)
- Pozice krajů ČR k závěrům Páté kohezní zprávy (AK ČR, 2011)
- Legislativní balíček návrhů ke kohezní politice 2014 - 2020 (Evropská komise, 2011)
- Národní rozvojové priority ČR pro kohezní politiku 2014 - 2020 (Vláda ČR, 2011)
- Český statistický úřad (www. czso.cz, 2011)
- Integrovaný portál MPSV (portal.mpsv.cz, 2011)
- Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR (www.uzis.cz. 2011)